

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Practica Theologiae Mysticae

Gelen, Victor

Coloniae Agrippinae, 1652

De Operationibvs Svpernaturalibus verbi mystici qua[n]tum ad Hic &
Nunc. Decisio Sexta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9766

DE OPERATIONIBVS SVPER-
NATVRALIBVS VERBI MYSTICI
QVANTVM AD HIC ET NUNC.

DECISIO SEXTA.

TAmetsi in quolibet statu, (sive ex actu infuso, sive elicito) toties quoties anima ad conceptum Dei exprimendum, seu ad fruitionem continuandam pertingit, operationes instantaneæ, & verba mystica, Hic, & Nunc, plena realitate, etiam ipso mystico se desuper non reflectente, proferantur: de illis tamen, eo quo hic, accurato ordine, citius dici non debuit. ea maximè de causa, quod nemo in mysticis instructionibus constanter, & reali benefici & intelligere, gustum capiat; nisi de ijs, quæ sibi iam penè naturalia, sui iuris, & ad iucundum vsum præsto fuerint. Vndè sicut indoctus, licet in suis sermonibus, omnia plena sint argumentationibus, illationibus, & conclusionibus, non ideò tamen exactam, & scientificam habet syllogizandi rationem; quousque, & ingenio, & exercitio eam addiscat. ita quoque in particulari, & omnimoda Dei fruitione accidit; in tantum vt quamvis in suis modis, institutis & operationibus, ex parte rei perfectæ sint dispositiones; non tamen possit mysticus industrius, perfectus, & planè iucundo modo, scienter, & securè Hic, & Nunc procedere, quousque in frequentibus exercitatus, propria experientia didicerit, quid sit in *a* absconditis Dei consiliari, & scire ea quæ à *b* Deo donata sunt nobis. hic ergo dicitur

- I. Quomodo exercitium actus verbi mystici ad Hic & Nunc intelligendū sit.
- II. Quid sit Verbum mysticum.
- III. De imperfectis Verbis mysticis, prout sunt præambula ad verbum perfectū.
- IV. Quid, & quotuplex, sit Verbum mysticum perfectum.
- V. Ad formationem Verbi mystici perfecti, quatuor esse necessaria.
- VI. Quod Verbum mysticum formetur in instanti.

VII.

a Eccl. 39. b 1. Cor. 2.

- VII. Quod hinc facilitas pronuntiandi verbum mysticum, oriatur.
- VIII. Per operationem successivam verborum mysticorum, continuari fruitionem ordinata, & perfecta quiete.
- IX. Adhuc enim mysticus patitur phantasmata concomitantia; licet non seruentia.
- X. Quod nimirum sacra quedam imagines coadstent, quousq; mysticus assequatur conceptum quidditativum Essentia Divina in abstracto, seu quod Quid non est.
- XI. Quod finaliter in altiori (scilicet amativa) virtute, uniatur Divina Essentia, ut in se est.
- XII. Quod nimirum stante hoc amoroso voluntatis excessu, saltem coexistat in mente Divinum lumen intellectu superius.
- XIII. Quod hic Deus sit potissimum agens, mysticus autem patiens.
- XIV. Videlicet in hac passione esse silentium, quo mysticus se habet medio modo, via, & patria.
- XV. Tum demum mysticum esse in summo modo huius vite, non operandi, sed à Deo accipiendi.
- XVI. Hunc modum, si maneat cum libertate sensuum, non diu durare.
- XVII. Quod, cum suavis hic mentis excessus lumine formali ecstático non perficiatur, intellectus patiens suscipiat speciem resultantem ad perfectissimum verbum Agalmatis formandum.
- XVIII. Quod durante formatione verbi Agalmatis Mysticus secundum utramque potentiam adequatè, & optimo modo huius vite operandi, vivat supra affirmationem, & negationem.
- XIX. Quod eiusmodi adequata fruitio propriè accedat ad beatitudinẽ Patrie.
- XX. Quod quanto magis à tam perfecta operatione ad reflexas, medias, aut infimas species contemplatio dilabitur, tanto imperfectius quoque Divinitas representetur.
- XXI. Quod sint interim Mystico perfecto, omnia bona valde, siue suprema, siue media, siue infima sit operatio.
- XXII. Quod mysticus perfectus fruitionem facillimè reassumat per novam formationem verbi mystici, cuiuscunque speciei.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quomodo exercitium actus verbi mystici ad Hic, & Nunc intelligendum sit.

Nemo miretur nos ea, quæ in spiritu citissimè contingunt, accura-

tiore ordine, & declaratione longiore prosequi. quamvis enim operationes modi supernaturalis omnibus mobilibus mobiliores sint; & ab infimis per medias, vsque ad supremas perfectiones,

nes, iuxta conditiones donationum intellectus, vel sapientiæ, penetrent: ita ut vix aliquot passus conficere liceat, quin subinde mens & seruiens, & concomitantis phantasiæ usum deserat, seque super se eleuet, ac pondere amoris à propria actiuitate deprimatur; quousque efficacia arctissimæ vnionis remittente, intellectus denuò admittatur: hoc ipsum tamen ad illorum qui instruendi sunt, intelligendi modum, non ita paucis explicari potest, si quis accuratum, ordinatum, & ad Hic, & Nunc exercitium actus, omninò necessarium modum, consequi debeat.

Principio itaque diligenti memoria recondendum est; quod [omnia appetant esse actu, ^a quia esse actu rationem boni constituit: non actu, ratione mali, aut corruptionis. Jac etiam quantò perfectiùs visio, & amor in Nunc præsentis, & instanti actuantur, tantò etiã amplius de bono sibi proportionato participet; & quantò magis incerto, confuso, & generali modo procedunt, tantò minus de eo habeant, remissiusq; agant, & beneficient. sic enim ea quæ ad Deum cognoscendum, & amandum faciunt, solùmmodò in continua quasi potentia manent. hinc etiam [intellectus *b* habitualis) seu qui est adhuc in potentia, & in fieri) non est vltimarè felix, sed quando est in actu.] cum etiã [instans *c* in toto tempore sit idem re, differens in ratione] magis videmur premi, ut quomodo exercitium actus ad Hic, & Nunc intel-

ligendum sit, exponamus.

Nostrum ergò Nunc operationis nõ accipiendum est secundum quod Nunc præteritum, præsens, vel instans cognoscitur. [cognoscere enim *d* præteritum ut præteritum, est eius, cuius est cognoscere præsens, ut præsens, vel Nunc ut Nunc; hoc autem est sensus. sicut enim intellectus non cognoscit singulare ut est hoc, sed secundum communem quandam rationem, ut in quantum est homo, vel albus, vel etiam particulare, non in quantum est hic homo, vel particulare hoc; ita etiam intellectus cognoscit præsens, & præteritum, non in quantum est Nunc, & hoc præteritum.] ab his enim in actualis operationis progressu abstrahit intellectus; sicut & ab alijs phantasmatis, imaginibus, ac speciebus minus perfectis. Vndè etiã actu non cogitat, sum ne in Nunc perfecto actu operationis: hoc enim, & similia cogitare ad dispositione perfecti actus, seu ad verba præambuli, imperfecta, *e* & ad perfecta prius formãda pertinet: quando sc. mysticus ordinato progressu intellectus procedit, à magis notis ad minus nota, idque seruiente, aut saltem concomitante phantasmate.

Perfectum autem illud exercitium actus, quod nos intendimus, duo continet. primò, ut sit perfectum proprium, & accommodatum ad Hic: id est, ad regionem, vel spheram, situm, vel vbi; circa quæ in exercitio actualis vnionis sit circumuoluti, &

^a S. Thom. contr. Gent. l. 1. c. 37. ^b Ibid. c. 56. ^c Opusc. 36. c. 2. ^d De ment. q. 10. art. 1. 1. ^e Hic 4. 3.

conseruatio, seu continuatio virtutis appetitiuæ: in qua fouetur fruitio, per ordinatam successionem verborum mysticorum. primò enim pulchrum summi Boni videtur ab intellectu; dein amatur à voluntate; & amoris benefficientia, ab intellectu iterum clariùs cognoscitur, ac à voluntate dein intimiùs amatur; & ita consequenter, vsque ad actualis vnionis, vel remissionem, vel interruptionem. atque hoc modo exercitium actus ad Hic continet, situm, vel vbi, propriij spiritus: in quo accommodatè, & propriè, iuxta mensuram donorum intellectus, vel sapientiæ operari potest. pro vt latius dictum est supra. *a* Secundò vt sit perfectum ad Nunc non temporis, sensus, aut super Nunc reflectionis, sed Nunc operationis: id est, vt per verba imperfecta, seu indagantia, accommodato, & proprio progressu clariùs videndo, penitiùs diligit: quousque omnis circumstans imperfectio actionis, cum phantasmatibus, imaginibus, & discursibus abeant, & absque aliqua imperfecta specie motus, fruitio per perfectum processum de actu, in actum; seu de verbo mystico perfecto, in verbum mysticum magis perfectum continetur. quæ quidem duo, licet in speciebus *b* infusis, & in speciebus *c* Agalmatis, seu post excessum amoris in intellectu resultantibus, non sint necessaria, cum in speciebus infusis, Deus perfectiones ad Hic, & Nunc, suppleat, & in Agalma

ex natura rei concomitentur; quando tamen ordinario modo proceditur, & intellectus agentis industria; tum & imagines loco phantasmatum, & ad Hic regio, ac propria sphæra, situs, vel vbi; nec non & Nunc operationis per industrias, & certo ordine, distribuenda sunt. cum verba nostra non sint semper perfecta, sed sæpè imperfecta, informia, & à formatis, ac in Dei vnione perfectis, dilabentia.

In progressu autem amoris, & perfecto Nunc operationis hæc, & similia omnia cessant. tum enim [eleuat *d* animam Deus supra omnes corporales, atque labentium rerum imagines. Quamdiu enim vel minimæ creaturæ imago cum delectatione animæ inhæret, tamdiu suus ei conditor nulla ratione vnitur. Porro vbi anima Deo reuera vnita est, ibi nihil ei præteritum, nihil futurum est, nihil eam vel tædio, vel delectatione afficit. omnia namque in illo incommutabili Nunc, in æternitate illa, quæ Deus ipse est, habet. In hac nimirum felicissima vnione, & sui ipsius, & omnium extra Deum obliuiscitur.] cum autem frequenter mentio fiat de verbis mysticis, consequenter explicandum erit,

Quid sit verbum mysticum.

ARTICVLVS SECVNDVS.

CVm [intellectualis *e* naturæ scilicet humanæ, angelicæ, & diuinæ,
Bbb verba

a Decis. 4. per totum. *b* Sup. Decis. 5. *c* Hic art. 18. *d* Taul. Instit. cap. 39. *e* S. Thom. opusc. 13.

verba longè ab inuicem sint distantia: & cuiuslibet naturæ suum sit proprium; scilicet humanum, angelicum & diuinum.] nos de humano, siue mentis verbo eatenus tantum aliqua dicimus, vt penitus ea, quæ de verbis mysticis ponuntur, intelligi queant. itaque [illud propriè dicitur a verbum interius, quod intelligens intelligendo format.] vel verbum mentis est illud. quo mens sibi interius rem exprimit, repræsentat, & velut eloquitur: hoc autem facit formaliter per ipsum rei conceptum, qui nil est aliud, quam rei notitia, & cognitio. atque ita omnis cognitio, seu conceptus rei, est verbum mentis: quando scilicet res ipsa immediatè interius menti exprimitur. [de duobus porrò ^a mens sibi aliquid exprimit, scilicet vel de seipsa, vel de rebus alijs. de seipsa, nulla ratione negari potest cum mens rationalis se ipsam cogitando intelligit, imaginem ipsius nasci in sua cogitatione, imò ipsam cogitationem sui esse imaginem ad sui similitudinem, tanquam ex eius impressione formatam. quamcunque enim rem mens, seu per corporis imaginationem, seu per rationem cupit veraciter cognoscere, eius utique similitudinem, quantum valet, in ipsa sua cogitatione conatur exprimere; quod quantò verius facit, tantò rem ipsam verius cogitat. De alijs autem, cum cogito notum mihi hominem absentem, formatur acies cogitationis

meæ in talem imaginem eius, qualem illam per visum oculorum in memoria atraxi: quæ imago in cogitatione, verbum est eiusmodi hominis, quem cogitando dico. Habet igitur mens rationalis, cum se cogitando intelligit, secum imaginem suam ex se notam, id est, cogitationem sui ad suam similitudinem, quasi sua impressione formatam.]

Verbum mentis autem siue sit de rebus alijs, siue de ipsa anima, aut proprio esse spiritali, hoc ipsum erit vel in imaginatione, [sicut & phantasma Carthaginis est verbum Carthaginis;] imperfectum tamen [cum in verbis quæ in imaginatione fiunt, non sit ratio verbi expressa.] vel erit in memoria; scilicet [d cum intellectus accipit à memoria, quod ab ea sibi offertur, non eam spolians, quasi in ea nihil relinquens: sed similitudinem habitū in se assumens. & hoc est verbum memoriæ; adhuc tamen non habens perfectam rationem verbi. vel erit in intellectu: quando scilicet in principio actionis, intellectus, & species non sunt duo, sed vnum est in se intellectus, & species illustrata: & vnum in fine relinquitur, similitudo scilicet perfecta, genita, & expressa ab intellectu. quod quidem totum expressum, est verbum, & vltimum quod potest intellectus in se operari: & sic est verbum cordis.] & ita [mens e in anima nostra dicit illud quod est altissimum in

^a Ibidem. ^b Anselm. in monol. cap. 31. ^c S. Thom. opusc. 14. ex August. ^d Ibidem.
^e De verit. quasi. 10. art. 1.

in virtute ipsius:] siue [a conceptum suum, qui est interius verbum.] Et horum quidem [verborum quædam oriuntur ex alijs: sicut verbum b conclusionis ex principijs: quædam verò non: sicut in rebus quæ non habent connexionem ad inuicem: vt patet de lapide, & ligno: quædam statim offeruntur intelligenti. quædam etiam cum maiori, quædam cum minori discursu. Ideò verba nostra quædam plus, quædam minus habent de cognitione: & quædam citiùs, quædam tardiùs formantur: sicut scire quarundam conclusionum tardiùs & difficiliùs, quarundam verò faciliùs, & citiùs acquiruntur.]

Iam verò ad verbum mysticum quod attinet, licet omnes has conditiones mentis, & dictionis internas admittat; non tamen creaturam, sed Deum perfectè concipit: longeque eminentiùs operatur, dum lumen superexcedentis luminis participat: & hoc ipsum paulatim explicitè deserendo, magis principio amoris se iungit. [verbum c ergò, quod nos insinuare intendimus, cum amore notitia est.] & quod, post institutionem, vel instructionem intellectus, prorumpit in affectum amoris diuini. vnde etiam Patris Æterni [Filius d est verbum non qualecunque, sed spirans amorem,] & e imago bonitatis illius. sicut ergò quoties de re creata aliquid affirmatur, toties verbum mentis ab ani-

ma dicitur; ita etiam quoties de re increata, seu de Deo, eiusque natura, persona, vel attributis in ordine ad excitandam, vel fouendam dilectionem Dei aliquid intellectu exprimitur, toties verbum mysticum profertur. siue hoc fiat seruiète, siue comitante, phantasia, siue intellectu magis agente, siue magis patiente, siue mediante lumine infuso, siue resultante, siue expresso.

Itaque generaliter loquendo, verbum mysticum est id, quod animam intelligendo, de Deo sibi interiùs quoquo modo exprimit, vt eum diligit: siue eius perfectionem affirmet; siue eius imperfectiones neget. Verùm cū verba mystica etiam cuilibet vocaliter attentè orante sint in vsu, siue orans hoc sciat, siue nesciat; & apud incipientes, & proficientes mysticos, vt plurimum habeant phantasia seruientem, aut notabiliter concomitantem, accuratori examine hic consequenter opus est, quo verbi mystici imperfecta, perfecta, & perfectissima ratio, penitiùs inspiciatur.

*De imperfectis verbis mysticis, pro vt sunt
præambula ad verbum perfectum.*

ARTICVLVS TERTIVS.

IAm verò cum [intellectus noster semper f habeat apud se verbum informis, id est, indistinctam, & confusam cognitionem; non autem verbum semper formatum: ipsum autem ver-

Bbb 2 bum

^a Et q. 4. in Concl. 1. p. q. 107. a. 1. c. ^b Opusc. 14. ^c S. August. lib. 9. de Trin. c. 10. ^d S. Thom. ^e b. q. 43. a. 5. ^f S. Thom. opusc. 53.

bum sit triplex, scilicet verbum cordis, verbum memoriæ, & verbum imaginationis. Verbum autem cordis duntaxat, sit vltimum *a* quod potest intellectus in se operari. ad ipsum enim, in quo quidditas rei percipitur; imò quia ipsemet est quidditatis similitudo, terminatur intelligere: plenamq; habet ratione verbi, cum in ea quidditas rei intelligatur.] constat clarè, quod verbum imaginationis, & memorię sint præambula, & relatiua ad verbum perfectum cordis; imò quam maximè præambulum est *b* [processus ille qui in cognitione verbi est, cum intellectus accipit à memoria, quod ab ea sibi offertur, quin imò adhuc etiam præambulum est intellectus, qui in lumine suo capit à memoria parata capienti à se.] super omnia autem [dantur præambula *c* ad intellectum, potentię scilicet sensus interni, & externi.] [quamdiu *d* ergò intellectus ratiocinando discarrit, huc illucque iactatur; necdum formatio perfecta est, nisi quando ipsam rationem rei perfectè cōceperit. & indè est quod in anima nostra est etiam cogitatio, per quam significatur ipse discursus inquisitionis; & verbum quod perfectum est: scilicet perfecta contemplatio veritatis, in qua intellectus intelligendo aliquid format. & sic verbum nostrum prius est in potentia quam in actu.] & imperfectum quam perfectum, & præambulo indigens.

Verba porrò inquisitionis, seu præambuli, tamdiu durant, quamdiu intel-

lectus versatur circa suos actus, quasi reflectendo se super illos, & cogitando quid egerit, agat, agere debeat: benè, vel remissè succedat, & similia. sicut etiam quando intellectus vtitur adhuc phantasmate, aut illum vel imaginatio, seu species aliqua infima ruditer concomitatur, in quibus sæpè diu, multumque hæretur, priusquam omnibus, siue per affirmationem, siue per negationem transcensis, ac depuratis, super omnem affirmationem, & negationem perfectum aliquod verbum dicat. quæ quidem retardatio, & imperfectorū verborum pronūtiatio, non tam defectui operantis, quam conditioni nostri intellectus adscribi debet. [intellectus enim humanus, non statim in prima apprehensione capit perfectam rei cognitionem, sicut Diuinus, & Angelicus; vndè necesse est eum intelligere, componendo, & diuidendo, & ratiocinando.] licet ergo hæc rationis intellectuales imperfectio moram adferat; non tamen impedit, quo minus etiam rationis inquisitio, per verba præambuli suum finem, & proportionatam dilectionem, seu in Deo bene-afficientiam cōsequatur [intellectus *f* enim & ratio differunt quantum ad modum cognoscendi: quia scilicet intellectus cognoscit simplici intuitu, ratio verò discurrendo de vno, ad aliud: sed tamen ratio per discursum peruenit ad cognoscendum illud, quod intellectus sine discursu cognoscit,] & consequenter a-
morem excitat: licet nondum perfectè,
simpli-

a Et opusc. 14. *b* Ibid. 14. c. 1. p. q. 78. *d* opusc. 13. c. 1. p. q. 76. a. s. c. *f* Opusc. 53. de intel. & intellig.

simpliciter intelligentia, ac subtiliter, substantijsque separatis conformi modo. nostræ itaque operationis conditio, moderatè procedit; ita ut sicut vita ante se essentiam postulat, ita cognitio vitam, & amor cognitionem, & unio amorem.

Quamdiu ergò [homo *a* perfectè scire non valet, quid sit Deus, nec ignorare tamen quid ipse non sit: eaque omnia abstrahendo negat; tam diu, nulli intellectus obiecto immoratur, sed expectat semper quemadmodum materia formam; nam ut materia non quiescit donec omnes suscipiat formas; ita nec intellectus quiescit, nisi in illa veritate, quæ omnia in se concludit, continetque: illius essentia sola eum abundè satiat, redditque contentum.] quin etiam [quamdiu *b* veritatem substantiæ alicuius propriè non inuenit, & ipsum fundum necdum attingit, ita ut pronuntiare queat, istud est hoc, & ita est, haud secus; tam diu adhuc inquisitioni vacat, & expectat adhuc, necdum se inclinatur, nec quiescit, sed laborat continuè, & ipsam inuestigationem in quadam expectatione deponit; atque hoc modo nonnunquam vno, vel amplius anno, vni naturali inuestigandæ veritati incumbit, scire volens quid ea sit: sed multò adhuc diutius laborat in abstrahendo, quod ipsa quam inquirat veritas non est, & interim sine obiecto, & sustentaculo persistit: nec vllum indè pronuntiat ver-

bum; quippe cum necdum ad plenum hanc cognoscat veritatem: atque hoc modo nunquam in ista vita intellectus, supernaturalis veritatis, quæ Deus ipse est, fundum attingit; vnde semper manet in quadam expectatione suspensus; semperque laborat, ut veriùs ignorantia quædam, quam scientia dici possit, quidquid hic percipit de Deo, nunquam enim ita manifestum se exhibet Deus, etiam amicis suis in hac vita, quin nil sit in comparatione illius, quod ipse est in seipso. Et licet veritas in ipso fundo sit, intellectui tamen manet abscondita, & operta: interim verò non detinetur intellectus, ut quiescat tanquam in aliquo obiecto; necdum finem ponit operi suo, sed adhuc præstolatur, & laborat circa vnum, nunc quidem absconditum, sed tamen quandoque reuelandum, cognoscendumque. Vnde etiam verbum perfectum non exprimit: sed circumspiciendo cognoscit.] [non enim dicimur intelligere, sed cognoscere *c* potius aliquid intelligendo, antequam conceptio aliqua in mente nostra stabiliatur.] idè etiam [spiritui *d* commotionis, & igni non in esse Dominus dicitur: esse verò in sibilo auræ tenuis non negatur, quia nimirum mens, cum in contemplationis sublimitate suspenditur, quidquid perfectè perspicere valet, Deus non est. cum verò subtile aliquid conspicit, hoc est quod de incomprehensibili substantia æternitatis audit, quasi enim

Bbb 3

sibilum

a Taul. *serm.* 2. *in circumc.* *b* *Ibid.* *c* *S. Thom. Opusc. de intellectu & intellig.* *d* *S. Greg. l. 5. Moral. c. 26.*

sibilum auræ tenuis percipimus, cum saporem incircumscriptę veritatis contemplatione subita, subtiliter degustamus. tunc ergò verum est quod de Deo cognoscimus, cum plenè nos aliquid de illo cognoscere non posse sentimus.]

[Spiritu ergò *a* præparato, sine vlla dilatione idem ipse Deus scilicet ingreditur, & sine vlla mora gratiam largitur.] ad quam quidem præparationem. [& perfectam contemplationem exigitur: quod duplex eius *b* difformitas amoveatur; primò quidem illa, quæ est ex diuersitate externarum rerũ; prout scilicet relinquit exteriora: secundò autem, ea, quæ est per discursum rationis: & hoc contingit, secundum quod omnes operationes animæ, reducuntur ad simplicem contemplationem intelligibilis veritatis. Et tunc istis duobus præmissis, tertio ponitur vniformitas conformis Angelis: secundum quod, prætermisiss omnibus, in sola Dei contemplatione persistit.] & tum [ex *c* bono realiter coniuncto] prouenit [delectatio quæ nihil aliud esse videtur, quam *d* quietatio voluntatis in bono conuenienti; sicut desiderium (seu verbum præambuli) est inclinatio voluntatis in aliquod bonum consequendum.] & idè etiam verba præambuli imperfectè tantum delectant; prout scilicet bonum proportionatum absens, per desiderij inquisitionem quodammodo præsens constituitur, vsque

ad verbum perfectum quod vitaliter bene-afficit ex bono, quod perfectè, & realiter coniungit, & gaudium facit.

[Si quis igitur dati *e* sibi modicè, exiguique luminis fines transeat; & aduersos radios id quod eius aspectum superat, temerè intueri conetur; lumen quidem nihil præter id quod est accommodatum, efficiet: ipsum autem liberum arbitrium, quod perfectis rebus minus perfectè studet, datque operam, nec ad ea quæ ipsius non sunt perueniet; nec mediocritatem illam, quod immoderatè se offerat atque iactet, per se assequetur.] & idè tam diu modico lumine verbi, seu operationis præambuli, pia anima se contentare debet quovsque vitaliter excitata, voluntas dilecto frui valeat. [intellectus enim non mouetur per hoc quod recipit formas, sed magis quiescens perficitur, & intelligit,] ac per hoc ex maiori amore, maior cognitio procedit, ad fruitionis continuationem. hisce dictis, ergò de imperfectis verbis consequenter dicendum est,

Quid, & quotuplex sit verbum mysticum perfectum.

ARTICVLVS QVARTVS.

Licet secundum quod Essentia diuina est obiectum intellectus quod quid est, non possit proferri à nobis in hac vita, verbum de Deo perfectum;

a Taul. serm. 1. infr. ort. Epiphani. *b* S. Tho. 2. 2. q. 180. a. 6. ad 2. *c* Li. 1. Cont. Gent. c. 10. *d* Li. 2. Cont. Gent. c. 26. *e* S. Dion. de Eccl. Hier. c. 2. *f* S. Thom. l. 2. Cont. Gent. c. 50.

eum nos viatores Dei quidditatem non nisi in abstracto intelligamus; hoc ipsum tamen non obstat, quin aliquod verbum mysticum perfectè proferri possit. Verbum enim mysticum perfectè sumptum, non est aliud, quam representatio Dei quo ad significatum substantiale, per conceptum quidditativum in abstracto, totam capacitatem intellectiōnis, & dilectionis animæ, adæquato actu adimplens.

Verbum porrò tam perfectum, non ita facilè formatur: [nostrum enim verbum non est semper *a* formatum; sed quandoque habituali notitia ad illud se habet; sicut potentia ad actum. plenam autem rationem verbi habet cum in eo quidditas rei intelligitur:] non quidem claræ visionis: hoc enim in Scholastica Theologia in actu transcurrente duntaxat, Adamo, Moyse, & Paulo contigisse [vix *b* credimus.] hinc etiam statim supra ponitur, quantum ad substantiale significatum, non autem partiale, scilicet sapientiæ, misericordiæ, infinitatis, omnipotentis &c. sed sub ratione omnis Boni. quidditativo quidem conceptu, representante ipsam essentiam diuinam, sed in abstracto, & notitia media claræ visionis patris; & in Nunc instanti, consortij diuinæ naturæ, idque adæquata intellectu, & dilectione, qua quidem non plus intelligit quam diligit, nec plus diligit, quam intelligit: quæ fruitio maxime conformis est ad modum operandi

substantiæ separatæ, & perfectissimæ animæ.

Cæterum verba mystica perfecta, secundum quod specificè considerantur, tria sunt: primò, quando per species infusas Deus supplet ordinarium modum operandi, scilicet intellectus, *c* & diligit. secundò, quando Deus immediatè mouet vim amatiuam in centro voluntatis, sine præuio intellectu, in Nunc actus exercitio ad amorem, excitandum *d* directo. Tertiò, quando intellectus agens gratia mystica sanatus, & donis supernaturalibus intellectus, & maxime sapientiæ à Deo inductus, per species *e* expressas operatur, & Deum sibi repræsentat.

Porrò huius tertiæ speciei verba ita sunt perfecta; vt tamen vnum sit alio perfectiùs: & primò quidem, quando intellectus agens à phantasmatis abstrahit, & speciem, vel similitudinem Diuinitatis in intellectu patiente in verbum formandum porrigit, ad beneficii ex utroque resultans, & sic describi potest: verbum mysticum est fruitio, seu vitale, beneque afficiens consortium diuinæ naturæ, per operationes intellectus expressum. secundò, quando per istiusmodi operationes verbi, seu verborum, ipsum beneficii, seu fruitio diuina, penè inaduertenter augetur, & tandem operationibus intellectus præualet, ita vt non nisi notitiam intellectu superiorem compatiatur; cum longè arctiùs amori, quam notitiæ

tix

^a S. Thom opusc. 14. ^b Thom. à Iesu de Cont. l. 5. c. 14. ^c Sup. decis. 5. art. 1. ^d Ibid. Artic. 2.
^e Ibid. art. 1.

titijæ intendat: in eo enim actu, necdum perfectum verbum intellectus à lumine maiestatis suppressus pronuntiat, & sic describi potest: verbum mysticum est consortium diuinæ naturæ vitaliter bene-afficiens sine *a* verbo intellectus plenè formato. videtur enim ad eius perfectam dictionem ipso lumine ecstático opus fore. hoc verbum à præcedenti in eo differt, quod intellectus nullum verbum exprimat, affectu superexcedente. ideo etiam fruitione durante, *b* mysticus est in optimo modo huius vitæ, non quidem operandi; sed accipiendi: id quod pro tanto longè perfectius est, quam primum verbum: cum amor bonum magis realiter coniungat, quam intellectus. Tertiò, quando affectu hoc remittente, in intellectu patiente resultat species intelligibilis iam habitæ communionis Diuinæ naturæ; quæ quidem species est *c* Agalma, seu pulcherrima præstantissimaq; imago seu representatio benè illius afficientiæ: quæ licet intellectum excedebat, non tamen ab omni *d* intellectuall lumine & capacitate, trunci alicuius instar priuabat, & sic describi potest. Verbum mysticum est communicatio Diuinæ naturæ per speciem resultantem. differt hoc verbum ab utroque præcedente; non enim per intellectum agentem prima eius species fabricatur. sed ipsam speciem, ipso instanti, quo intellectui patienti videre permittitur, ex superexcedente amore resultantem re-

cipit; dein idem ipse intellectus patiens sua actiuitate perficit dicendo ilicò ipsum verbum mysticum; per quod etiam à secundo verbo differt, quod affectu transcendente, dici non potuit: hinc etiam naturæ magis gratum, & proportionatum est, cum vtramque potentiam in adæquato e actu, scilicet intellectiōnis, & dilectiōnis, admitat. quod autem, vel ad vnicum verbum mysticum perfectè formandum, plura requirantur, consequenter dicemus,

Ad formationem verbi mystici perfecti, quatuor esse necessaria.

ARTICVLVS QVINTVS.

NVlla res, qua simpliciter est, efficit opus aliquod; sed quæ benè est, beneque se habet. [res ergò creata cum suam perfectionem non in vno; sed in multis in supremo vnitis, possideat: eo quod bonitas non in suo esse solum consistat; sed in omnibus alijs, quæ ad suam perfectionem requiruntur.] oportet in verbo mystico, sicuti in verbo diuino quatuor considerare. Verbum namque diuinum representat essentiam diuinam, & tres personas. vnde (per impossibile) posita diuina natura, sine operatione ad intra; certè otiosa, & vt ita dicam, indigesta maneret. [nisi enim in summo Bono æternaliter esset productio *g* actualis, & con-

a Hic a. 12. *b* Hic a. 18. *c* Hic a. 17. *d* vt Hic a. 12. *e* Hic a. 18. *f* S. Thom. l. 3. Cont. Gent. c. 20. *g* S. Bonan. Itin. ment. c. 6.

consubstantialis, non esset summum Bonum, quia non summè se diffunderet. Ad naturam ergò Diuinam, & substantiam spiritualem pertinet, proportionatum bonum habere: & iam habitum per operationes perficere; ita ut quies in vnitare essentia, actio in Trinitatis distinctione simul sint. nec enim [summum Bonum potest a re-
 cte cogitari, quin cogitetur trinum, & vnum.] simili itaque ratione verbum mysticum quatuor repræsentat, scilicet consortium diuinæ naturæ, & tres operationes. & horum quidem primum est [sensus *b* Diuinus,] seu vitale bene-affici, existere, aut habere, summi Boni. siue hoc contigerit ex verbo imperfecto, siue perfecto, siue ex immediato Dei influxu, voluntatis commotione, aut alio extraordinario, & supremo, quocunque tandem modo experimentalis: secundum quem [in rebus spiritualibus (licet non corporalibus) prius *c* gustatur, postea autem videtur: quia nullus cognoscit, qui non gustat; & idèd prius dicit, gustate, & postea, videte.] vndè non obstat quod dicit Augustinus, incognita nequaquam possunt amari: quia est notitia aliqua non intellectualis; sed affectualis, seu experimentalis;] ita ut sicuti [sensibilia sunt *e* prima principia cogitationis humanæ,] ita quoque sensus Diuinus, seu præexistens, & animum sanans bene-affici in con-

sortio diuinæ naturæ per prius in ipsa voluntate, sit primum motuum cogitationis, & formationis verbi mystici, seu principium [eius, vndè cognitionis concipitur.] & quia [participatio diuinæ bonitatis, & gratiæ, quæ non est principale *g* mouens ad Deum,] est in animæ essentia; voluntas autem per prius ipsam animæ essentiam contingens, est potentia indeterminata, & consequenter, non potest exire in actum (ordinario cursu,) nisi determinetur, scilicet per operationem intellectus agentis; & conformiter ad intensionem, vel remissionem vitalis præexistentiæ, speciem elicentis; hinc eiusmodi elicita species est secundum, sicut enim vita ante se essentiam postulat; nisi enim sit, non viuit; ita cognitio vitam, nempe non cognoscit, nisi prius viuat. in tantum ut omnis cognitio mystica, in voluntate, seu vitali communionem diuinæ naturæ fundamentum habeat. atque ita [h] intellectu possibilis deindè per speciem rei informatus, intelligendo format in seipso quandam intensionem rei intellectæ.] & hoc est tertium, quia verò in mystico verbo, ex utroque intellectu [spiratur *i* amor, qui est nexus amborum.] hinc sequitur quartum, in quolibet verbo mystico.

Quisquis igitur primò per communionem Diuinæ naturæ, in essentia:

C c c

& per

^a *Ibid.* ^b *Ioan. à Cruc. de obscu. noct. l. 2 c. 9.* ^c *S. Thom. in Psalm. 33* ^d *S. Bonauent. itin. s. àter. d. 5. e 22. q. 134. a. 5. act. 3.* ^f *q. 10. de mente a. 9. c.* ^g *Opusc. de Beatit. h. l. 1. Cont. Gent. c. 52.* ⁱ *S. Bonau. itin. Ment. c. 2.*

& per tres operationes, intellectus scilicet agentis, patientis, & voluntatis ab utroque vitaliter excitatæ; [Denm inuenit, ab eo quatenus Deus est discedere non potest. dumque hoc intellectus apprehendit, ibi & memoriam, & voluntatem, seu amorem subsequi oportet.] [quod enim Deus in anima *b* nascitur, ipsam plenè felicem, & beatam non efficit: sed illud potius, quod cum amore intimo, & vnione interna cognitionem illam sequitur, quæ in ipsa generatur, & in eam reuertitur originem, vndè nata est, & profluxit, illi adhærens, & quod suum est deferens abnegansque; beata nunc atque felix effecta, non de eo quod suum, sed quod illius; habet enim Anima si velit, & Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum intra se præsentem: & sic in eam, quæ in ipsa est, vnitatem promanat, nudusque ei Deus in ipsa nuda anima manifestatur.] [licet autem opera Sanctæ Trinitatis *c* ad extra sint indiscreta; tamen vnicuique personæ in diuinis appropriatur actio sua propria in tribus superioribus viribus animæ. quia spiritus Sanctus suo tractu operatur in voluntate seu virtute amatiua superiore: Filius in vi intellectiua: Pater in memoria. Et tunc anima apta efficitur ad contemplandum Deum. Caterùm quia spiritus Sanctus nobis propinquior est secundum efflu-

xum Sanctæ Trinitatis, eò quod procedat à Patre & Filio; idcirco amatiua vis primò agitur, & trahitur, deindè intellectus & memoria.]

Nec mirandum est, formationem verbi mystici, ante operationes intellectus, vitalem communionem diuinæ naturæ præquirere. Vndè enim, nisi [ex bono *d* bonitatis imago] habebitur? & vndè species ad actualem beneficentiam elicietur, nisi sit ex præ-existentia boni communicati per donum habitus supernaturalis, & maxime sapientiæ? ita vt talis [habitus per *e* essentiam suam sit principium talis actus] & vitalis communionis, ad eliciendam speciem pro Hic, & Nunc vnicè propriam: & ad operationem intellectus agentis conformem? Sed dicces primò, intellectus sine eiusmodi vitali beneficentia, potest mouere voluntatem ad seruanda mandata Dei, & Sanctæ Ecclesiæ, & ad actus charitatis spiritalis, & corporales proximi exhibendos; sicut & alios actus virtutum. Respondeo, cum gratia Dei optimè hæc fieri; sed tales actiones esse operationes, effectus, seu verba gratiæ Sanctificantis, & vitam æternam pro futuro merentis. Secundò, Intellectus potest formare multas conceptiones de Deo, vt est vnus, & Trinus, immensus, æternus, omnipotens, & his similia multa, absque dicta vitali communiōne diuinæ naturæ. Respondeo, & hæc optimè

a Taul. ser. 2. in Circumc. *b* Idem ser. 2. in nativ. *c* Harph. l. 2. p. 4. c. 63. *d* S. Dion. de diu. nom. c. 4. *e* S. Thom. q. 10. de ment. art. 9. c.

optimè, sanctèque fieri ab illis, quibus credita sunt eloquia Dei; sed eiusmodi esse tantum Theologicas, & conformes fidei reuelatæ: vbi intellectui ex natura actionem satisficit, à veritatis positione; videns enim intellectus verum esse, scilicet quod Deus sit vnus, & Trinus, habet quod ex natura illius operationis intendit. & talia verba sunt speculationis, quæ pro vltiori fine non habet actualem excitationem voluntatis, ad vitale consortium diuinæ naturæ. mystica autem operatio, loquutionè spectat comprimis talem afficientiam: aliasque dictas operationes gratiæ sanctificantis, & fidei reuelatæ exercet, quando decet, & mysticis functionibus, in exercitio actus, summè non intendit.

Difficilius insuper formantur operationes, seu verba mystica, quam alia verba iam dicta. cum enim [intellectus sit potentia & apprehensiuæ, voluntas appetitiua;] [intellectus autem, & sensus non moueant nisi mediante appetitu,] oportet in negotio mystico (vbi sensus diuinus tanquam cœlica sanitas præsupponitur) prius sensum, & vitam habere, antequam vitaliter possit operari, vel loqui. quia nimirum [essentialis, & substantialis, vnio fit in anima, & potentijs, & in fundo substantiæ animæ, & potentiarum dulcissimè complexus celebratur supremæ Transformationis,] &

[regnum Dei quod intra nos est, in ipso videlicet intimo fūdo supra dominium virium operationem, seu actualitatem oritur.] itaque [sicut occulta Deitatis natura secundum modum personarum æternaliter contemplatur, & amat; sic secundum essentiæ suæ vnitatem in quodam semper complexu fruitur personarum. in quo nimirum complexu deuoti spiritus vniuersi vnus cum Deo profundo amoris profluuiio protinus efficiuntur.] ne quis autem sibi imaginetur, hæc quatuor multipliciter causare, dicimus consequenter,

Quod verbum mysticum formetur in instanti.

ARTICVLVS SEXTVS.

SI quis vt arrham gloriæ, generalem modum se se ad Deum conuertendi, eamque conuersionem per intellectum agentem, continuè abstrahentem, & bonum vitaliter afficiens reiicientem, sibi ipsi constituerit; facillimè has mysticas industrias, diuinis que in orbe terrarum, seu animæ lusus contemnet, tanquam quæ speculatiua sint, internæ quieti noxia, & liberæ operationes spiritus retardantia. cuius quidem obiectiunculæ mullitacionem, tanquam mysticæ distinctionis, & instantaneæ operationis realis, vitaliterque afficientis ignaram, ac

Ccc 2

per-

a Opusc. 35. b Ioann à Cruc. l. in explanat. Cant. c Taul. serm. 2. in Fest. SS. Trin. d Harph. l. 3 p. 4. c. 27.

perfecta, integra & instantanea fruitione carentem, (prout ex omnibus quæ tota hac Decisione dicuntur, certum fieri potest) illi relinquimus, qui ita sua sorte contentus est, vt pretiosum à vili non separet, ac sapientiæ thesaurum in ore sapientis, & particulari operatione desiderabilem deglutiat, dum quibusuis absque delectu, ordine, & congruitate ad Deum tendentijs, desiderium animæ suæ replet.

Et idèd accuratius rem prosequendo, dicimus: in instanti formari, & pronuntiari verbum mysticum, quamuis ad eius integram perfectionem, quatuor ab inuicem distincta, & mutua operatione in vnum bonum concurrentia, requirantur. licet enim [prius natura sit informari *a* quam intelligere, sed non tempore.] quia [res intelligibilis eo ipso intelligitur, quo intellectus formatur sua specie actu. simul ergò tempore intellectus *b* format, & formatus est, simulque intelligit; quia ista non sunt motus de potentia ad actum: quia iam factus est intellectus in actu per speciem. sed processus perfectus de actu in actum vbi non requiritur aliqua species motus.] & sic visio & amor fiunt simul in instanti: omnibus ergò mobilibus *c* mobilior sapientia, ex nobilitate suæ actiuitatis in summo & optimo actus, in instanti sua perficit: & [absque *d* rationis discursu com-

prehenduntur ea, quorum species sunt in cognoscente.] vnde in fundo, seu mentis apice occulto, quietoque silentio [verbum suum Pater Coelestis, centuplo *e* celerius pronuntiat, quam transeat momentum.]

Porro instantaneæ illius operationis, ratio est, tum quod [nulla factio possit durare in suo summo, pro vt summum contemplationis vniformitatem contemplationis, id est simplicem animi intuitum, abstractum, & eleuatum conseruat,] sensibus non ligatis, tum quod [intellectus si mouet, *g* moueat in instanti:] tum quod in amoris fruitiui actus exercitio, sicut [in *b* intellectu substantiæ separata, sit quædam intelligentiarum successio, vt actus succedit actui.] vt autem ad oculum magis constet quatuor illa, vel ad vnicum verbum mysticum formandum prærequisita, nullam multipliciter fruitiui aduersam causare, consequenter dicimus,

Quod hinc facilitas pronuntiandi verbum mysticum, oriatur.

ARTICVLVS SEPTIMVS.

VERBA quidem mystica imperfecta, seu vt sunt præambula ad perfectum; eò quod aut cõponendo, aut diuidendo, aut appetendo, inquirat; tardè, & difficulter pronuntiantur: at verbum

a S. Thom. opusc. 14. *b* Ibid. *c* Sap. 7. *d* S. Thom. l. 1. Cont. Gent. c. 57. *e* Taul. Dom. 5. Quad. ser 1 & Harph. l. 3. p. 4. c. 30. *f* S. Thom. 2. 2. quæst. 180. artic. 8. ad 2. *g* lib. 1. Cont. Gent. c. 20. *h* Ibid. c. 96.

bum perfectum, de quo hic loquimur; ex ipsa spiritus instantanea actiuitate facillimè pronuntiatur, & hoc primò, quia *a* [tempori & morositati non subiicitur,] & intelligibilia, à sensibilibus conditionibus abstrahit. Secundò, quia sicut per gratiam gratum facientem velle adiacet; ita per supernaturale donum sapientiæ, pro vt ad exercitium actus, & vsum, diuinæ naturæ consortium præbet, perficere inuenit. in tantum, vt ex ipso Bono vitaliter præsentem, & quasi coelica sanitate obumbrante, intellectui agenti ilicò, & in ipso instanti lumen proueniat, & in intellectu patiente verbum formetur; ab utroque autem Boni ratio profuens, ipsum Bonum subtiliùs, & substantiæ spirituali conformiùs perficiatur. Tertiò, quia quando proceditur in actus exercitio per donum sapientiæ; [formatio *b* verbi non transit ipso formato, sed dum actu intelligitur continuè formatur verbum, quia semper est vt in fieri: & vt in egrediendo à dicente. Vndè & [per desiderium *c* semper de nouo contingitur, & ad noua interna opera excitatur.] Quartò, quia licet continuatio fruitionis ex humana conditione interrumpatur: [intellectus tamen *d* quolibet finito dato, aliud molitur intelligere.] atque ita de nouo *e* facillimè diuino radio, pijs mentibus semper collucente, intellectus agens se reflectens, operari incipit, & bonum naturæ diuinæ per

donum sapientiæ communicatum, distribuere non cessat. Vt autem & hæc clariora fiant, consequenter dicitur,

Per operationem successiuam verborum mysticorum, continuari fruitionem, ordinata, & perfecta quiete.

ARTICVLVS OCTAVVS.

Non tantum in instanti, & facillè verbum mysticum profertur; sed eius subsequens scilicet verbum, & perfectior dictio vsque ad eò necessaria est, vt sine ea fruitio, & perseverantia boni Nunc instantis, subsistere nequeat. cum enim fruitio *f* ad delectationem spectet, & appetitiuæ potentiæ actus sit. [non potest fruitioni vnus actus sufficere; nam appetitus, insatiabiliter aliam, atque aliam subsequentem delectationem cupit; nec vno actu totam suam vim exprimere potest. sicut intellectus, non vno verbo omnia dicit; sed multis, propter impotentiam in intelligendo. hinc etiam ipsum verbum perfectum, est præambulum verbi immediatè subsequentis, & profertur, nam [verbum *g* nostrum semper est in continuo fieri; cum perfectum esse suum sit in continuo fieri.] atque ita constituitur vna differentiarum verbi nostri, & diuini. [nos enim *h* non possumus omnia quæ sunt in anima nostra vno verbo exprimere: & idè

Ccc 3

a S. Thom. l. 2. cont. Gent. c. 96. *b* Opusc. 14. *c* Harph. l. 3. p. 3. c. 18. *d* S. Thom. l. 1. cont. Gen. c. 55. *e* Vt hic n. 22. *f* S. Thom. l. 2. q. 11. a. 1. c. *g* Opusc. 14. *h* Opusc. 13.

ideò oportet quod sint plura verba imperfecta, per quæ diuim exprimamus, omnia quæ in sciētia nostra sunt. in Deo autem vno actu vnicum verbum diuinum, expressiuum est totius, quod in Deo est: non solum Patris, sed etiam creaturarum, aliter esset imperfectum.]

Et cum in quolibet verbo nostro sit aliquid quasi adhuc informe, imperfectumque; ad formam absolutam natura contendens, quæ quidem sua cuiusque bonitas appellatur, qua iam comparata rursus mouetur ad finem aliquem, vt ad bonum: hinc est quod [ultima a felicitas hominis ponatur in continuatione intellectus possibilis, ad intelligentiam agentem.] cuius quidem continuationis [motus, b est causa delectationis quoad omnia, quæ in ipsa delectatione reperiuntur; idque ob transmutationem boni delectabilis & delectantis; quod in nobis fit per successionem partium, non autem totius.] & hoc non tantum circa intellectum; sed etiam, & quidem quam maximè circa affectum, & ideò [intellectum & affectum c pariter coambulare necesse est, vt illa secretissima contemplationis itinera perquirentes attingere valeant. alioquin intellectus sine affectu claudus efficitur: affectus autem sine intellectu cæcus esse probatur. coambulent ergò necesse est, vt & intellectus affectui viam per quam

ambulet, & finem quem desiderat succulenter ostendat: affectus autem intellectum in terminum desideratum, & præmonstratum impetu suo transferat, & perducatur;] quia [mentes d celestes, vel spiritus rationales ad interiora nitentes, cognitione, & dilectione accedunt, & proximæ fiunt secundum excellentissimam collocationem, quam habent iuxta Deum.]

Et ne quis ad fouendum otium internum sibi imaginetur, motum & operationem, vnionis quietem turbare, eiue aduersari, sciat quod [motus e intelligibilium operationum, ad ipsam quietem contemplationis pertinet;] illamque continuet actibus successiuis, & verbis ex verbo formati, vt præmissæ ex conclusione; attamen fixum intuitum non impediens; adinstar visus qui momentanea coniunctione palpebrarum minimè turbatur. [operatio enim intellectus, in quo f contemplatio essentialiter consistit, motus dicitur, secundum quod motus est actus perfecti;] & pro vt in substantijs intellectualibus actus succedit actui; quodam intelligendi ordine, & amorem excitandi; non crasso, & sensibili, sed subtili, & spiritali modo. & quia [ex speciebus g primò acceptis alias formare possumus,] [h maior amor necessariò causat maiorem cognitionem;] & consequenter per amorem [intellectus i acquirit dispositionem

a S. Thom. 1. 2. q. 3. art. 4. c. b 1. 2. q. 32. art. 2. c. c Harph l. 3. p. 2. c. 9. d Hugo sup 7. Hier Angel. e S. Thom. 2. 2. q. 180 a. 6 ad 1. f Item ibid. ad 3. & in c. g 1. p. q. 12. a. 11. ad 2. h i. 2. q. 27. i Lib. 3. cont. Gent. c. 53.

nem de nouo,] & [intelligendo in infinitum extenditur.] id est absque limitatione, incarceratione, aut captiuitate liberè operatur, & ipsum bonum consortij diuinæ naturæ, ac mysticæ vnionis pulchritudine, & lumine spiritali illustrat, & perficit. quod aliud non est, quam fruitionem amoris, per operationes ad quietem contemplationis pertinentes, continuare: & à falsorum, ac otiosorum spiritalium chymis, obscuris tenebris, & vacuis negationibus, iure meritò declinare. Virtutis enim amatiuæ est vnire duo, scilicet spiritum diuinum, & humanum in vno quodam tertio, scilicet verbo mystico, & copulare ad nouum aliquid inde constandum, scilicet verbum verbi mystici. & tum vtiliter [aguntur a spiritu Dei, vt & ipsi, quod agendum est, agant, & cum egerint, illi à quo aguntur, gratias agant. spiritus enim Dei qui eos agit, agentibus est adiutor, & ductor. Aguntur ergò vt agant, & ad hoc eis ostenditur, quid agere debeant: vt hoc sicut agendum est, agant, id est, cum dilectione, & delectatione iustitiæ: quia, qui spiritu Dei aguntur, charitate aguntur, & excitantur.]

Pari modo ne quis absurdè, aut ruditer subdubitet, an continuatio fruitionis per verbum verbi mystici, seu operationis mentalis vnus ex alia, ita fiat; vt explicita, & reflexa notitia, in actus exercitio aduertat, vel intra se

dicere debeat, aut possit, scilicet iam est formatum vnum verbum, aut quomodo ex formato hoc verbo, aliud, seu verbum verbi formabo: sciendum est, omnem notitiam reflexam, qua quis adhuc nouit, quid agat, aut agere intendat, desideretue, ac etiam an supra vel infra, sinistrorsum, vel dextrorsum, ante vel retro, extra vel intra, eundem, aut cogitandum sit, & plura similia; ad verbum imperfectum, & operationem ad perfectiorem tendentem pertinere, & non nisi verba præambuli esse: eò quod præcedant, & ad perfecta disponant, vt dictum est supra *b* & ideò ad perfectum verbum, de quo hic loquimur, non facere, sicut nec quilibet super his, & similibus, discursus, qui in verbo perfecto locum non habent. in illo enim [discursu cessante figitur animæ intuitus in contemplatione vnus simplicis veritatis; versaturque circa intellectum primorum principiorum, in quo non erratur.] nec dubitatur an benè agat; vel cogitatur, quid agat, quidue agendum sit: sicut ordinariè accidit videndo lumen diei, non dicimus, lux non est caligo, lux est qualitas: sed simpliciter oculos in lumen conijcimus: ita quoque anima in perfecto modo operandi, nihil negat, nihil etiam affirmat, sed tantum intelligentiæ lumen in Deum ipsum, cum suprema reuerentia erigit, illumque tranquillissimè videndo, se pascit.

Itaque

a S. Anselm. in hunc locum Roman. b Hic art. 3. c S. Thom. 2. 2. quæst. 180. Art. 6. ad 20

Itaque [cum *a* aliquis spiritualem oculum in radio æterni solis figit, ibi lumen videns videt: quia iam omni mutabilitatis vicissitudine, atque obumbratione calcata, veritati æternitatis inhæret, eique inhærendo quem cernit ad similitudinem incommutabilitatis affurgit, atque in semetipsum auctoris sui inconuertibilem speciem, dum recipit, assumit.] anima enim [quæ ad mutabilitatem *b* per seipsam lapsa est, ad immutabilitatis statum immobilem videndo formatur.] & [in eadem *c* cogitatione sine intermissione semper eminenter manet, vt in illam abyssalem claritatem continuè feliciter transformetur. similitudinem gerens diuinarum personarum,] per hoc quod [ab æterna *d* veritate (& bonitate) conceptum verbum apud nos habemus, & dicendo intus gignimus, nec à nobis nascendo discedit.] quia nimirum [per *e* verbum est notitia (scilicet noua) quam intellectus concipiendo cognoscit,] vt nouum verbum formet, & ita continua intelligentiarum successione viuat, pro vt [intelligere est quoddam viuere,] & per actiones intellectus, & voluntatis Deo amabiliter vniri, & frui; non autem de diuina veritate speculatiuè duntaxat oblectari, pro vt contemplatio veritatis per se, nudè quodam-

modo, oblectat: sed pro vt [fruitio f est amantis (scilicet animæ) in amato (scilicet Deo) quietatio.]

[Diuinum itaque *g* intelligere est absque successione, totum simul, & æternaliter existens: nostrum autem intelligere successione[m] habet, in quantum adiungitur ei per accidens continuum, & tempus:] & pro vt [in intelligentibus *h* creatis, intelligere ipsum non est subsistens, sed actus subsistens.] ita vt necessariò in continuatione actionis fruitiue formari debeant verba, seu loquutiones, operationesque, ad hoc, vt vita æterna, quæ Nunc est, scilicet præsentis; sit & futuræ, scilicet immediatè instantis. & tunc ordinatè, ac realiter [aduentus *i* sponsi absque tempore in quodam Nunc sempiterno consistit, & semper noua cum appetentia, ac nouo gaudio suscipitur.] quoniam [ista lux (qua viuunt anima in lumine diuino) in abscondito spiritus semper sine intermissione renouatur: & anima nostra in æterna nouitate semper feliciter, & gloriosè cum Filio DEI generatur.] atque ita [non est *l* momentum, quo non hominè mirabiliter, ac ineffabiliter, vicinè, profundiusque in DEVM pertingere possit. ipsa autem conuersio, siuè introuersio, si integra, veraque sit, solumque

a S. Greg. apud Bonau. 6. Itin. Æter. decis. 1. *b* Idem ibid. *c* Harph. lib. 3. part. 4. cap. 30. *d* S. Augustinus lib. 9. de Trin. cap. 7. *e* S. Thomas opusc. 53. de intellectu & intellig. f. 1. 2. quest. 4. art. 3. c. *g* S. Thomas lib. 1. cont. Gent. cap. 102. *h* Ibid. i. S. Bonau. Itin. ment. cap. 6. *k* Harph. l. 2. p. 4. c. 65. *l* Taul. instit. c. 28.

solumque Deum purè , ac nudè inten-
dat , quoties renouatur , toties nouam
gratiam , nouam puritatem , nouam lu-
cem , nouam confert vicinitatem ;] in
qua sicut solaris radius vbique vicens
non tam efficit , vt omnia vbique lu-
ceant , quam vt omnia quodammodo
calcant , viuantque multa , calendo po-
tius quam lucendo . sic & mysticus or-
dinata successione procedit , quoadusq;
magis in amore diuino succensus , quam
lumine eius illustratus , vi amoris se ex-
tra statum suum dimoueat , vsq; ad sua-
uem mentis excessum .

In hoc ergò statu , in quo velle , &
posse adiacent , per ordinatam succes-
sionem verbi ex verbo , continuanda est
fruitio pro Hic , & Nunc . [vnus cuiusq;
enim eorum *a* qui in Hierarchia co-
aptati sunt in eo posita est perfectio , vt
pro sua quisque virili parte ad Dei imi-
tationem contendat ; & id quod nihil
diuinius est , Dei , vt sacra scriptura lo-
quitur , fiat adiutor ; diuinamque in se
actionem quantum potest ostendat .]
& ita res naturaliter mobiles (maxime
verò in hac felicissima verbi mystici
successione) motus suos continuare co-
nantur : pacem suam optant ; id est ,
tranquillam in natura , actioneque sua
perseuerantiam : nam & quæ naturaliter
mobilia sunt ; in eo ipso quod mo-
uentur , tanquam sua quadam pace
quiescunt ; atq; ita motu contenta sunt ,
vt æterna , statu . id quod planè iucundè
fit , [quando *b* in felicissima Transfor-

matione sinum Patris , per Filium in ipsa
Spiritus sui Dei formi limpiditate pos-
sederit anima . tunc enim feliciter lumi-
ne diuinæ veritatis illustrata , æternam
filij generationem semper in se , no-
uam , singulis momentis suscipiet .] [hic
iam , oro , attendat *c* quisque , quantum
illi negligant , qui sine vilo timore , ac
solicitudine , & absque his vitam agunt ,
qui facilè ad hæc sublimia possent per-
tingere ; sed ob suam negligentiam , tor-
porem , & ignauiam , eis perpetuò sunt
carituri .] iam verò quod etiam hæc ,
quantumuis , sublimia videantur , non-
dum satis depurata sint ; consequenter
dicendum est ,

*Quod mysticus adhuc patiatur phantas-
mata concomitantia ; licet non ser-
uientia .*

ARTICVLVS NONVS.

QVAMUIS fruitio amoris diuini , per
ordinatam verborum , seu opera-
tionum successione continuetur ; non
ideò tamen contemplatio in initio , &
progressu tam pura est , & à phantas-
matibus aliena , quin imagines quædam
sanctæ , in quibus [Deus odorem *d* suæ
notitiæ manifestat ,] aut concurrant , aut
saltem coadstent . cum enim [nostra
e cognitio à sensu ortum habeat , prius
sunt cognoscibilia , quæ sunt sensui vici-
niora .] & ideò intelligentem oportet
phantasmata speculari . non quod [in-

Ddd ganum

a S Dion. de cœl. Hier. c. 3. *b* Harph. l. 3. p. 4. c. 30. *c* Taul. In sit c. 28. *d* 2. Cor. 2. *e* S. Th. 2. 2. q. 27. a. 4. c. *f* l. 2. Cont. Gent. c. 81.

ganum corporale exercita; sed quod indigeat phantasmate, & virtute memoratiua, & cogitatiua.] idque non solum in rebus naturalibus intelligendis; sed etiam in rebus mysticis, & cognitionibus diuinis. concurrunt porro phantasmata ad vsum, quando mysticus in Nunc instanti ab occupationibus externis, vt studij, prædicationis, aut regiminis ad sua interiora iterum, & quasi de nouo, sese reciperet, discuteretque an directè, vel indirectè, sinistrorsum, vel dextrorsum, sursum, an deorsum, eundem esset; adhuc in verbis imperfectis, seu præambulis discurrens: eo enim durante ipsa phantasia vteretur, puta videndo quænam sit sublimitas, vel profundum, longitudo, vel latitudo, quale lumen, vel tenebræ, spiritus durities, vel molities.

Atque ita [impossibile a est lucere nobis diuinum radium, nisi varietate sacrorum velaminum circumuelatum,] scil. [quantum b ad primam informationem intellectus:] in qua [conuerti ad c phantasmata, est vt phantasmate actualiter ad tale opus.] nam dependentia scientiæ, cognitionis, aut contemplationis in homine, ab actuali operatione phantasiæ, fundatur potissimum in natura specierum acquisitarum, ex concursu naturali phantasmatum, ex quo consequitur, quod anima per illas operari nequeat nisi concomitante operatione phantasiæ. Adstant autem phantasiæ, seu concomitantur

intellectus operationes, quando contemplatio Pulchri, & Boni nondum ita depurata est, quin adhuc occulta, & subtilis aliqua species aduertatur, videlicet mentalis vbi, scilicet quam altè, dimissè, longè, vel propè ab ordinario, & consueto se inhabitandi modo operetur, viuat, atque existat: vel situs dispositionis actionum internatum conuideret; licet nonnisi per accidens: sicut oculus videns aliquod pulchrum attentè, simul obliquè, alia quæuis videndo patitur. Quia verò diuini animi gratia sanati, & dono sapientiæ supernaturalis ornati, intellectus agens à phantasmatis facillimè abstrahit; [species enim secundum quod est in phantasmatis d non est intelligibilis in actu; non enim sic est vnum cum intellectu in actu; sed secundum quod est à phantasmatis abstracta:] hinc etiam ab vterte phantasia citò expediri solet: à coadstante autem sacra aliqua imagine non ita facilè, & nonnisi cum practico ordine ad conceptum Dei quidditatum (saltem in abstracto) purissima intelligentia, pertigerit. prout latius consequenter dicitur.

Quod nimirum sacra quadam imagine consistens, quorsque mysticus assequatur conceptum quidditatum Essentia Diuina in abstracto, seu quod Quid non est.

ARTICVLVS DECIMVS.

DVplex [est Dei visio e vna quidè perfecta per quam videtur Dei Essen-

a S. Dion. de cæl. Hier. c. 1. b Dion. Carth. c Caiet. in 1. p. q. 84. a. 7. d S. Thom. 1. 2. Cont. Gent. c. 59. e S. Thom. 2. 2. q. 8. a. 7. c.

Essentia, alia verò imperfecta, per quã
 et si non videamus de Deo Quid est, vi-
 demus tamen quid non est; & tantò in
 hac vita Deum perfectiùs cognoscimus,
 quantò magis intelligimus Eum exce-
 dere quidquid intellectu comprehen-
 ditur. Et vtrãq; Dei visio pertinet ad do-
 num intellectus, viã quidem vt inchoa-
 tum, patriã autem vt consummatum.]
 Dum ergò per ordinatam successione
 operationis, seu loquutionis internã,
 fruitio, amorisque diuini vnio, perfecta
 quiete continuatur. [bonum quod lu-
 men mentis dicitur, particeps facit pri-
 mo *a* modico lumine: dein cum lumen
 quasi gustatur, magis etiam appetitur; ac
 magis quoque se infundit, illustratque.]
 [intellectus enim quasi intus legens *b*
 penetrat vsque ad entitatem rei, quia
 obiectum intellectus est quod quid est
 quod dum in præsentiarum facere niti-
 tur; [mens *c* phantasmata imaginationũ
 corporalium, & spiritualium abijcit, &
 iam aliquatenus æternam diuinitatem
 conspicit, quam si necdum quid sit ap-
 prehendit, agnoscit tamen certè, quid
 non sit.] hinc etiam intellectus [non
 vult retinere imagines *d* diuinitatis, V-
 nitatis, Trinitatis, Bonitatis, Sapientia,
 nec quidem ipsius diuinæ essentia, pro-
 bans luce clarius quod hæc omnia quã-
 tumcunque præcella videantur, Deum
 tamen in sua proprietate non represen-
 tent; sed secundum modum, & mensu-
 ram, humanã comprehensibilitatis, &
 intelligentia: quapropter per nudam
 cogitationem suam superascendere nõ

cessat, in illam caliginosam, & infor-
 mem nihilitatem, vbi nimirum in per-
 fectam quandam Dei ignorantiam cõ-
 stituitur.] & ided [libero *e* solutoq; , ac
 liquido à te, & ab omnibus discessu, ad
 diuinarum tenebrarum radium, qui om-
 ni essentia superior est, contendes; cũ
 & omnia dempseris, & ab omnibus so-
 lutus fueris, & liber: in quo quidem sim-
 plicia, & absoluta, immutabiliaq; Theo-
 logia mysteria abstrusa sunt, perfulgen-
 te silentij obscura docentis caligine;
 quæ & eo quod obscurissimis tenebris
 obfusum est, id quod est splendidissi-
 mum, maxima luce illustratum osten-
 dit, ac prodit ex eo quod tractari, cer-
 nique penitus non potest, pulcherrimis
 splendoribus mentes, quæ aspectu ca-
 rent præter modum complet.] [nec e-
 nim *f* quemquam eorum qui rectè sen-
 tiant, contradictarum arbitror, quin
 mentem nostrã magis excitent, tollant-
 que in cœlum obscuræ similitudines.]

Tum demum [*g* & ab ijs quæ cer-
 nuntur, & ab ijs quæ cernunt liberatur,
 & in verè mysticam ignorationis cali-
 ginem irrepit, in qua omnis cognitionis
 subsidia deponit, vt in eo sit, qui penitus
 tractari, videriq; non potest; totus eius
 qui superat omnia, nec vllius, nec suus,
 nec alterius; sed ei qui omninò incog-
 nitus est, omnis cognitionis cessatione
 præstantiore modo coniunctus. atque
 hoc ipso quod nihil cognoscit, mentem
 & cognoscendo vincit, & superat.] &
 ita [bona omnium causa ijs solis sine in-

Ddd 2

regu-

a S. Dion. de diu. nom. c. 4. *b* Arist. 3. de Ani. tex. 26. *c* S. Greg. apud S. Bonau. 6. Itin. ater. d. 6.
d Haph. l. 3. p. 3. c. 23. *e* S. Dion. Theol. Myst. c. 1. *f* idem de cœl. Hier. c. 2. *g* idem Theol. Myst. c. 1.

tegumentis *a* verè collucet, qui & immunda omnia, & munda transeunt, omnemq; omnium Sanctorum fastigiorum ascensum superant, & diuina omnium lumina, sonos, rationesq; cœlestes, relinquunt, & in caliginem ingrediuntur, in qua reuera est (vt scripturæ diuinæ tradunt) is qui est super omnia.]

Et eiusmodi cognitio sc. quod Quid non est; licet] veriùs *b* ignorantia dicatur, plus tamè in se complectitur, quam omnis exterior hominum scientia, cognitioq; ipsa namq; hominem non solùm à cunctis rebus intellectu cognoscibilibus, sed etiam à seipso abstrahit, allicitq; in Deum.] inspicitur enim Deus vt id quod non est, & tamen maximè cognoscitur secundum id quod est, quia dum nil limitatum, vel finitum apprehendit, in quoddam Ens illimitatum, & infinitum, cuius essentia, & substantia, & modus, sine modo nescitur, & intellectus purè inspiciens raptatur: nihil videt; sed id quod totum est, & extra quod nihil est, sibi videndum, & amore amplectendum sibi proponi cognoscit; igitur non videndo videt: & videndo non videt: quia velut quandam obscuritatem, & quandam nebulam, omnem lucem cõtangentem apprehendit. vnde non videt, quia obscuritas non videtur; & videt, in quantum immensa lux, quasi tenebris cooperta conspicitur.

Et quia in hac vita, nemo assequitur Diuinam Essentiam, secundum Quod quid est; seu clara visione videt; ideò [in statu *c* viæ, intellectus ingreditur ad spi-

a Idem *b* Taul. Dom. post natiu. *c* S. Th. 3. sent d. 35. q. 2. a. 2. *d* Dion. Carthus. in Theol. Myst. S. Dion. c. 9. a. 8. *e* Calagur. Theol. Myst. c. 7.

ritualia, maximè diuina per viam remotionis.] & tum in summa, & perfecta operatione qua verbum expressum format, saltem, [per appropinquationem *d* grandem ad notitiam quidditatis, fertur apex mentis, & intelligentiæ vertex Deo vniri, tanquam omninò ignoto, in omnimoda quoq; caligine fieri, nihilq; penitùs de illo cognoscere. non quod ab illius inspectione omnifariè vacet; præsertim, cum ita sit altissimæ, clarissimæ, ac perfectissimæ profundissimæ Deitatis cõtemplatio, cognitio, visio, huius vitæ possibilis. vt ipsemet Magnus Dionysius, & Expositores eius testantur; sed quia in hac contemplatiua, sapienti, altissima, ac feruentissima vnione cù Deo, mens acutissimè, & limpidissimè conspicit, quam super incomprehensibilis, & supersplendidissimus, & superpulcherrimus, & superluminosissimus, & superamabilissimus, & superiucundissimus, sit ipse Dominus Deus omnipotens, & immensus, atq; quàm infinitè, & indicibiliter à plena illius cognitione, & beatifica eius fruitione, visioneq; faciali, immediatè, & clarè intuitiua distet, deficiat, & occumbat; ideoq; præ admiratione deficit, & defluit à seipsa, gaudiosè quoque, ac dulciter absorbetur, obdormit, acquiescit super dilectissimo Deo Creatore suo.]

Summum igitur viatoris est (quandiu per operationes intellectus agentis, & species expressas, seu verba formata, procedit, intelligere non quod sit, *e* sed quid

quid non sit Deus, idque actus productione, quo excessè intelligit arcana verba quæ non licet homini loqui. itaque ipsi (scilicet mystici) [ascensum qui per negationes fit anteposuerunt, ut qui animum à sibi cognatis, familiaribusque rebus abducat, & per diuinas omnes notitias, atque perceptiones ambulet. à quibus exemptum, secretumque est id quod nomen omne, rationemque, ac scientiam superat: ad extremum autem ei illum coniungat, quatenus nos etiam illi coniungi possumus.] vnde colligere licet ad hanc summam viorem non nisi perfectos attingere. [diuina namque caligo *b* est lux ad quam aditus non patet, in qua Deus habitat; que quidem nec cerni potest, præ excellenti claritate, nec adiri eadem, propter singularem diuini luminis effusionem. in hac versatur omnis qui Deum nosse, & videre meretur; hoc ipso quod non cernit, neque cognoscit, summè cognoscit.] atque tum demum ex natura intellectus, cuius obiectum est quod quid sit usque adeò per ordinatam fruitionem verborum mysticorum, contemplatio profundatur, ut ne quidem sit phantasia concomitans; idque statim ut conceptum quidditatum (licet solum in abstracto) attingerit. & eousque patitur mysticus phantasmata saltem concomitantia; licet tandem ita subtilia, ut ab ipso contemplante non aduertantur. Quando verò perfectè [silens *c* imago

docet, & ex apex mentis soli increatae luci intentus est, & vnicus per theoricæ lumina, per sapientiæ radium, per Deificas impressiones;] nihil ampliùs confert phantasia, tanquam insufficientis, animalis, alterius ordinis, & generis infimi. & iuremeritò quidem, nam [mens *d* humana simplex immaterialis, Deiformis, capacior est directè, & immediatè illuminationis, & lucis Angelicæ, quam materiale phantasma.]

Porro hiscè non obstantibus, si quis etiam posita supernaturali gratia; & operandi modo; adhuc tamen phantasia saltem concomitantem adesse diceret, ne phantasia sit vacua & otiosa; ac etiam ne aliùs loquamur de mystico, quam de ipso Christo Domino, qui ideò sensibus externis uti voluit, ne essent vacui; hoc non ita foret reijciendum.

Cæterum post omnem abstractionem tam eorum quæ non sunt, quam quæ sunt [remanet *e* conceptus entis perfecti.] in quo dein [mens seipsam deferens, cum splendidissimis radijs coniungitur, atque illinc, & ibi inuestigabili sapientiæ sprofundo illustratur.] cum autem [hanc lucem *g* omnipotens menti ostenderit, mox mole magnitudinis suæ, actualitate, & excellentia maiestatis perfectionis, & luciditatis suæ immensæ, mentem in momento, in ictu oculi, in puncto, sic dulciter, non violenter vincit, & opprimit; ut ipsa de-

D d d 3

fluat

^a S. Dionys. de diuin. nomin. c. 13. ^b Idem epist. ad Doroth. ^c Idem ibid. & cap. 1. Theol. myst. ^d Dion. Carthus. in 1. sent. dist. 3. ^e Gers. tract. de simpl. cord. ^f S. Dionys. de diuin. nomin. c. 7. ^g Dionys. Carthus. de font. luc. a. 16.

fluat atque deficiat in seipsa, ac victa amore, stupens præ admiratione eius, quam contemplatur, maiestatis, ac claritatis immensæ, præ Deitatis, quam cernit, deliciosissima serenitate, nesciat de seipsa. sic quidem repente tam validè illustratur, ac inflammatur, ut prorsus succumbens, vires & sensus corporales amittat. tunc enim mens in increatæ lucis secretum inducta, in infinitæ lucis abyssu demergitur, in æternæ felicitatis oceano rapta deperditur: ac amoris immensi igne inuoluta comburitur: atque in superuastissimæ, ac superplanissimæ solitudinis, impertransibili, & immensa amplitudine securissimè errat, feliciter deuiat, perdens seipsam, nesciens vbi, vel quomodo.] ita tamen ut simul, & [quasi a amplexibus amoris, quod intus tenet, & nescit quid sit, totis viribus tenere concupiscat,] & hoc ipsum tandem fieri non tam per actiones intellectus, quam virtute amatiua perfectissimè excitata, consequenter dicendum erit,

Quod finaliter in altiori (scilicet amatiua) virtute uniatur divina Essentia, ut in se est.

ARTICVLVS VNDECIMVS.

QVonam igitur pacto tandem bonum consecuturi sumus; bonum enim intellectu superius, intellectu non consequimur. sicut neque intelligibile sensu. attendenda est ergò [ratio discriminis apprehensiuæ, *b* & appetitiuæ

potentiæ, quæ consistit in modo operandi. apprehensiuæ enim trahit obiectum ad animum; appetitiuæ tendit in ipsum obiectum ut in se est, extra ipsam animam. amor etiam cum sit in vi appetitiuæ, quæ respicit rem secundum quod in se est; ad perfectionem amoris sufficit quod res prout in se est apprehendatur, & ametur. & ob hoc contingit, quod aliquid plus ametur, quam cognoscatur, quia potest perfectè amari, & si non perfectè cognoscatur:] hinc etiam [intellectus fit in actu per hoc, quod res intellecta est in intellectu, secundum suam similitudinem, voluntas autem fit in actu, non per hoc, quod aliqua similitudo voliti sit, in volente, sed ex hoc, quod voluntas habet quandam inclinationem ad rem volitam, processio autem quæ attenditur secundum actionem voluntatis nõ consideratur secundum similitudinem, sed magis secundum rationem impellentis, & nõ nentis in aliquid.] iure merito ergò super intellectum ponimus bonum tanquam id quod intellectu latius sit. intelligentiam enim videmus non seipsa contentam esse; sed tanquam finem appetere intelligibile, vel plusquam intelligibile bonum. imò neque essentia, neque vita, neque mens seipsa contenta est; illa enim ad vitam semper annitur, hæc ad mentem, mens ad bonum, tum intelligendo, tum volendo. Bonum verò, cum in resoluendo sit vltimum, ad aliud non contendit: nam sufficienter per intellectum prius mota [voluntas *d* seipsa in

a S. Bonau. solil. c. 2. ex Aug. *b* S. Th. 1. 2. q. 27. a. 2. *c* Opusc. 53. de intell. & intellig. d. 1. q. 9. a. 3. 6.

sam mouet:] & diuinæ essentia vnitur
 vt in se est. [cum enim Deum *a* per vo-
 luntatem diligo, meipsum transformo.
 Hæc enim est virtus amoris vt talem te
 esse oporteat, quale est illud 'quod a-
 mas.] [principalis enim *b* affectio quæ
 est scintilla synerisis, sola spiritui diuino
 vnibilis non minus excedit intellectu,
 quam intellectus rationem, & ratio i-
 maginationem: vnde & actionem suam
 ab intelligentia totaliter separatam ha-
 bet, eidem mirabiliter supereminens.
 sicut Ordo Seraphin, qui interpretatur
 ardens, est vicinior Deo quã Cherubin,
 qui interpretatur plenitudo scientiæ, &
 per consequens vberius, perfectius, &
 prius recipit à Deo influentiam. & hæc
 potentia vt est supremum in spiritu, ferè
 ab omnibus ignoratur, nisi quibus ab
 igne Spiritus Sancti, apex affectus im-
 mediata tangitur, & mouetur.]

In praxis igitur exercitio, & quando
 per species expressas intellectus agentis,
 ac stylo ordinario, modi operandi su-
 pernaturaliter per dona intellectus, ac
 maximè sapientiæ: vel quando non per
 species infusas, seu eminentiori modo,
 scilicet per immediatas commotiones
 voluntatis à Spiritu Sancto excitatas si-
 ne præiudicio intellectu directo, procedi-
 tur. [intellectus *c* & superior affectus
 aut amatiua vis pariter gradiuntur ad
 perueniendum in Deum, vsque ad ex-
 tremum, quo intellectus peruenire po-
 test. dein intellectus cum omni consi-
 deratione manet foris, & vis amatiua

sola ingreditur.] quia sufficienter [bo-
 num *d* intellectum est proprium obie-
 ctum voluntatis.] ita vt ad perfectio-
 res, & sibi soli debitas functiones exer-
 citio intellectus non egeat. hinc [a-
 ctui dilectionis *e* conuenit vnire, &
 transformare; hoc autem nullus attri-
 buit intellectui propriè, & sic patet pla-
 nè, quod actus dilectionis excellit, &
 præcedit actum cognitionis intellectu-
 alis in aliquo gradu: in quantum autem
 illum excellit, in tantum etiam excedit,
 attingendo Deum in aliquo gradu di-
 lectionis, ad quem actus intellectus ex-
 tendi non potest, quia superintellecua-
 lis est, saltem in hac vita, quia in patria
 videbimus Deum sicuti est.] iam velim
 [intelligas *f* quanta sit vis veri amoris, &
 dilectionis, si tamen intelligi potest;
 quoniam dilectio supereminet scientiæ,
 & maior est intelligentia, plus enim di-
 ligitur, quam intelligitur. intrat dile-
 ctio, & appropinquat, vbi scientia fo-
 ris stat.]

Cæterum in hac eminenti voluntatis
 actione, & vita mirabile profectò est
 boni ipsius imperium; incredibilem
 namque facilitatem cum immensa po-
 testate coniungit: cum enim infinitate
 possit omnia profus implere, vim infert
 nulli. omnia vel minima quæque, per-
 suasione quadam occulta facilè ducit,
 mouetque vltro moueri volentia; cum-
 que nihil res omnes velint suapte natu-
 ra nisi bonum, nullius imperium magis
 voluntarium, & clementius, & suauius
 est,

a S. Bonau. solil. ex S. Bern. in med. c. 1. *b* Harph. l. 1. p. 2. c. 48. *c* Idem l. 2. p. 3. c. 58. *d* S. Thom.
 cont. Gent. c. 81. *e* S. Bonau. s. itin. ater. d. 5. *f* S. Bonau. itin. s. ater. d. 5. ex Hug.

est, quam Boni. cum etiã [affectus sit quãdam & spontanea, & dulcis ipsius animi ad (Deum) inclinatio:] res appetenda *b* facilius mouet, sua bonitate,] ipsam voluntatem reciprocè: [per *c* appetitum scilicet, per quem omne mouens per se mouetur:] ita vt [amor ipse secundum quod est propensio *d* amantis in bonum amatum, sit velut nexus, & vinculum vtriusque.] & sic [*e* amor suapte natura contendit ad vnionem non solum per affectum, verum etiã per realem amantium coniunctionem illam, quã sit possibilis.] præsertim cum sit motus intimus efficacique ad vnendum, & commiscendum, præstantique modo res inter se colligandum. [nec vllum patiatur *f* medium inter se, & obiectum, quod est Deus; sed vehementer tendat in ipsum immediatè, nec vnquam quiescat donec omnia transeat, & ad ipsum & in ipsum veniat.] idque [impetu *g* sui ardentis desiderij, quem sequens amato appropinquat quantum potest; & eò amplius sitiens intrare ipsum cupit, & esse cum Christo, & tam propè, vt si fieri possit, hoc idem ipsum sit, quod ipsum est.] atque ita [quod est pondus in corporibus, hoc est amor in spiritibus. amor meus, pondus meum *h* eò feror quocunque feror. dono tuo accendimur, & seorsum ferimur, inardescimus, & intus ascendimus per ascensiones in corde, ad pacem Ierusalem.] hoc autem pondus Spiritus san-

cti, nescit tarda molimina. vnde eiusmodi [motione, & inhiatione *i* tendente in rem amatam nihil velocius; nihil acutiùs, nihil subtiliùs amore, aut penetrabiliùs: quia natura non quiescit, donec naturaliter totam amabilis penetraverit virtutem, & profunditatem, & totalitatem quantum potest;]

Tum demum voluntate scilicet, seu amatiua virtute, tam eminenter in consortio diuinæ naturæ vnita, indicibili gaudio, [inter actionem *k* & otium, amor & fruitio viuunt. amor semper vult operari; quandoquidem perennis est actio cum Deo; fruitio semper otio vacat, cum sit supra velle, ac desiderare in dilecto, in formæ-nescio, ac nudo amore complexus.] ita vt mysticus [nec *l* sciat, nec sentiat se ipsum, neque Deum, neque creaturam aliquam, nisi solum amorem quem gustat, & sentit, à quo possidetur in quadam simplici, & nuda otiositate feliciter.] quod autem in amore tam eminenter, & intense excitato adhuc etiã diuinum quoddam lumen permaneat, consequenter dicendum est,

Quod nimirum hoc stante amoroso voluntatis excessu saltem coexistat in mente diuinum lumen, intellectu superiori.

ARTICVLVS DVODECIMVS.

I Am fortè quærat aliquis primò, an intellectu hic foris stante, & nullum

a Harph. l. 3 p. 2. *b* c 9. ex Hug. *c* S. Thom. cont. Gent. l. 1. c. 13. *d* 2. 2 q. 82. a. 1. e. 1. 2. quæst. 28. a. 1. *f* S. Bonau. 4. itin. atern. d. 6. *g* Hugo apud S. Bonau. ibid. *h* S. August. l. 13. confess. c. 9. *i* Lincon. apud Bonau. 4. itin. atern. d. 5. a. 3. *k* Rusbroch. de 7. amor. grad. c. 14. *l* Taul. instit.

verbum amplius dicente, nullum in amore usque ad eum eminentem, sit intellectuale lumen, seu an ita solitariè voluntas amet, vt omnem prorsus cognitionem extinxerit. cui responderetur, quod licet intellectus agens nullas possit amplius species fabricare, nec intellectus patiens vllum verbum formare, seu aliquid cognoscendo exprimere, aut de intellectus iudicium formare, aut quid qualevè lumen sit per reflexionem dignoscere, non idè tamen omne diuinum lumē totaliter extingui, ita vt creatura intellectualis ad instar trunci omni forma, & susceptione luminosa priuetur. sicut enim nemo debet destitui perfectione naturalis operationis; sic neque, & multò minus perfectione supernaturalis receptionis. hoc enim non tantum non perfectam, sed cæcam existentiam in mystico efficeret; quia illum lumine diuino intellectu superiore priuaret: imò, & absurdum poneret. [voluntas enim est appetitus a intellectiuis, id est, appetens intellectum penetrare, quod est in ipsa viuere.] hoc autè cum per actiones mentis ulterius non possit fieri, voluntas sufficienter mota, vehementi appetitu boni sibi propria actione vnionis intimitatem prosequitur; & [gratiæ Dei, quæ est participatio h quædam diuinæ naturæ] ac forma, & actus primus in ipsa animæ essentia habitans, sese iungit, vnique ad optimum, & perfectissimum modum in hac vita à Deo c accipiendi: sicut pessimo, & mi-

serabilissimo modo [peccatum d originale per voluntatem ipsam animæ essentiam intrat, & vitiat.] & longissimè à Deo separat.

Neque huic voluntatis actioni intellectus se opponit; quin imò lubens perfectiori operationi, vnioni, & fruitionem continuandi modo, cedit. tum quod [nullū e lumen diuinam speciem exprimat, quodq; ratio, & mens omnis infinitis partibus ab eius similitudine vincatur,] tum quod sibi maneat [inclinatio finitelligibilis, quæ est actus voluntatis, & intelligibiliter in intelligente, sicut in primo principio, & in proprio subiecto;] ac [lumine quod bonum g mentis dicitur,] afficiatur; tum quod in essentiali animæ vita, & benefficientia vtriusque potentia sit mutua participatio, & quod operationi intelligentia deest, gustu amoris compensetur. sicut ergo amor, fruitione est bonum voluntatis, ita [dicendum est lumen h esse bonum mentis: quod mentem quidem cælestem omnem, spiritali luce impleat; quod lucem omnem superet, quod quasi radius fortis, lucisque manans effusio illustres, & omnes mentis facultates remouent:] & in operatione intelligibili à gloria maiestatis intellectu oppresso diuinaque caligine imbuti contento; actualem vltiorem operationem voluntati, cui hoc congruit, ad continuationem benefficientia, & fruitionis diuinæ relinquat.

Eee

Mens

a 2.2. q. 18. a. 1. c. b S. Thom. 1.2. q. 102. a. 1. c. c Hic. 15. d S. Thom. 1.2. q. 83. e S. Dion. de Cal. hier. c. 2. f S. Thom. 1. p. q. 87. a. 4. c. g S. Dion. de diu. nom. c. 4. h Idem ibid.

Mens itaque in caligine hac finem suae cognitionis adeptam, silet; nec ullum verbum, ne quidem quod quid non est de Deo exprimit, ac modum existentiae suae conditionis ignorat; quia contemplantis iudicium, quod est cognitio diuersa, ab apprehensione, suspensum est. vnde & hanc superexcedentem apprehensionem, notitiam, seu [caliginem] Deus illustrat essentialiter, & hic ipse quidquid nominis imponi potest, inefabiliter excedit in propria substantia pure, simpliciterque subsistens.] & tum demum, (non autem ilico, & prima tali quali ad Deum conuersione, eiusque recordatione, seu intuitu, vt quidem *b* vanè, & sine fructu consueuerunt) [nihil homini *c* consultius, nihil vtilius est, quàm vt in obscuritate quadam, & ignorantia se constituat. hic enim omne scire penitus deseritur, vel potius homo ab omni cognitione destituitur,] ac [in *d* diuina caligine, & quieto silentio omnis aequalitas, & inaequalitas perditur, & spiritus purgatus seipsum amittit, nihil iam vel de Deo, vel de seipso, vel de aequalitate, vel inaequalitate, nec de vlla alia re sciens. *e*] [affectus enim & intellectus simul coambulant vsq; ad nouissimum defectum intellectus, vbi habet quæ suæ cognitionis, & sui luminis consummationem. Affectus autem adhuc continet, principalia in Deum suspiria, super intellectuales extensiones, & immisiones, feruidos fulgores, & fulgidos fer-

uores, ad quos omnes sublimes excessus, & excedentes sublimitates intelligentia trahi non potest, sed solum principalis affectus Deo vnibilis, qui amplius sitiens ipsum amatam cupit esse cum ipso, & esse tam propè, vt si fieri possit hoc ipsum idè sit quod ipse est.]

Sic ergo [quando simplex *g* oculus amatiua virtute subiectus, cum intuitu simplici, in diuinam claritatem, respicit omne quod Deus est; ante conspectum Domini ratio deficit, & omnis consideratio, cum differentia, & discretionem; virtus autem intellectiua in modum modi-nescium eleuatur, ita quod intuitus eius sit sine modo, nec sic, nec hic, nec ibi firmatur; sed omnia quodammodo sine modo complectitur, eò quod eius intuitus, ei superexaltatus, & dilatatus est, ita quod nescit vbi respiciat, veluti vagabunda oberrans: nec quidem intuitum reuocare potest, quia totus est ab eo diffluens sine modo, sine fine, ac sine reuersione: quia quod capere desiderat, ad votum adipisci non præualet.] Ex tali porro [subleuatione *h* mentis, & puritate contemplationis, in tantum homini accrescit esuries amoris, quod per excessum sui ipsius se iugiter immolando tandem in operatione sua deficiat, & extremo spiritu defessus, ab amoris igne resolutus quodammodo dulciter annihilatur. Esurit enim Deum plenè degustare, quem tamen nullo conamine capere præua-

a Taul. instit. c. 26. *b* 1. par dec. 7. art. 7. & 8. & dec. 8. art. 2. *c* Idem serm. Dom. inf. oct. Epiph. *d* Idem serm. 1. in Fest. SS. Trinit. *e* Similia etiam Harph. l. 3. p. 4. c. 27. *f* Wercell. apud S. Bonau. s. itin. atern. d. 5. *g* Harph. l. 3. p. 4. c. 29. *h* Idem l. 3. p. 5. c. 37.

ler, sed in singulis diuinis irradiationibus ipsemet à Deo comprehenditur, & recenti semper amoris tractu in dilectum trahitur; sicque viribus proprijs paulatim destituitur, iuxta illud: *a* Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiscit & deficit anima mea in atria Domini.] atq; ita paulatim [diuina *b* Dei scientia, & notitia ignorantia hauritur, per coniunctionem quæ mentem omnem superat, quando mens ipsa à rebus omnibus abducta primum, dein etiam seipsam deserens cum splendidissimis radijs coniungitur; atque illinc, & ibi inuestigabili sapientiæ *c* profundo illustratur.] & [ardentissimo amore in presenti sentit quod intelligentia capere non sufficit.]

Secundò similiter quærat fortè quispiam, per quam ergò operationem, post omnes mentis actiones, voluntas ad Dei amorem *d* moueatur. cui responderetur, quod [voluntas habeat *e* vnum actum proprium, qui est actus tenendi siue amplexandi; & quasi possidendi, quos actus non potest habere intellectus: nam possessio non est intellectus cognoscentis, sed voluntatis habentis; sicut sanitas sani, non est medici cognoscentis, sed sani eam habentis.] & sic per actiones intellectus sufficienter excitati, [amoris *f* est ad inuicem mouere.] imò in hoc instanti [voluntas mouet *g* seipsam.] & tum [tantò intensius

cor humanum in aliquod *h* vnum fertur; quantò magis à multis remouetur.] vnde etiam præstat superiora amare, quam nosse; iuxta illud: Diliges (non autem intelliges) Dominum Deum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex tota *i* voluntate tua.

Tertiò verò quærat fortè aliquis; quo medio tam eminens amoris excessus in voluntate perseueret, ne ad alia dilabatur: cui responderetur, quod amor habeat vim quandam coniungentem, vt inferiora se ad superiora conuertant: superiora autem, vt inferioribus prospiciant, & consulant. vnde humana [voluntas delectata *k* conuiescit in fine iam adepti;] & optimo modo patiendi à Deo accipit: Deus *l* autem potissimum agens, amorem ad instar alarum alit, & sustentat, ne ad inferiora labatur. vt autem hæc euidentiora fiant, consequenter dicitur,

Quod hic Deus sit potissimum agens, mysticus autem patiens.

ARTICVLVS DECIMVSTERTIVS.

Sicut intellectus ab amore excedente foris stare cogitur; ita tandem ipse amor Diuinitati vicinissimè coniunctus: absolutis, sibi que soli, proprijs actionibus, à Deo Optimo Maximo abripitur; vt Deus supra omnia, & potissime agat, voluntas autem pessime agatur. Deus namque vsque ad eò

Eec 2

præ-

a Psal 83. *b* S. Dionys. de diu. nomin. c. 7. *c* Theol. myst. apud S. Bonau. c. 3. p. 4. *d* vt latius hic art. 12. *e* Richard. in l. de Cont. & in Psalm. S. Augustin. S. Thom. &c. *f* S. Dionys. de diuin. nomin. cap. 4. *g* S. Bonauent. de 7. itin. atern. *h* S. Thom. de perfect. spir. vite c. 6. *i* Luc. 10. *k* S. Thom. 1. 2. quest. 3. art. 4. c. *l* Vt hic art. 15.

præfens, intima causa est rebus omnibus bonorum omnium, ut ipsemet rebus sit ipsa rerum bona. quod enim & ratione possibile, & simul convenientissimum est, ipse in se Deus implet; & voluntatem sufficienter mouet ut obiectum. [motus enim voluntatis, causatur non tantum à voluntate; a sed etiam à Deo.] unde & patiando delectatur; & [appetitus b quiescit in bono adepto;] [indicibilisq; modo anima rapit, & rapitur, tenet, & tenetur, e stringit, & stringitur, & vna vni per amoris copulam sociatur.]

Sed [dicet mihi aliquis, ergò agimur, non agimus. Respondeo, imò & agis, & ageris. & tunc benè agis, si à bono agaris, Spiritus enim Dei qui te agit, agentibus d adiutor est: ipsum nomen adiutoris præscribit tibi, quia & tu ipse aliquid agis:] supplicii nimirum conuersione, & inclinatione summum bonum venerando. [quod autem homo potius e agatur, & patiatur, quam agat;] à Spiritu sancto procedit, qui tunc est principalis motor, & animam agit per auxilium internum, cuiuscumque tandem conditionis, perfectionis, vel eminentiæ illud fuerit. & sic quatenus aliunde mouemur, quodammodo patimur. [virtus enim quæ est actionis f principium, si ab alia superiori virtute moueatur, operatio ab

ipso procedens, non solum est actio; sed etiam passio, in quantum scilicet procedit à virtute, quæ à superiori mouetur.] & ideo qui tam eminenter agitur, agere g vix ille aliquid intelligitur, & tantum præstat voluntatibus nostris gratia Saluatoris, ut non dubitet Apostolus dicere: Quotquot Spiritu Dei aguntur, hi filij Dei sunt. nec aliquid in nobis libera voluntas melius agere potest, quam, ut illi se commendet, qui male agere non potest.

Ad hunc porrò locum, & diuinæ communionis modum, directè spectant, quæ passim à sacris contemplatoribus, de modo passiuè cum Deo se habendi, subtiliter scripta sunt. & certè ea amoris natura esse videtur, ut [faciat b amantem intrare in interiora amati, & è contra, ut nihil amati, amanti remaneat non unitum;] [quid enim omnia i prædicta (& peracta) valerent; si ea Deiformis operatio non consummaret;] & [verus amator à mentis statu dimotus k Deo non degeret, non autem sua vita, sed amantis tanquam valdè diligenda.] quam perfectè porrò amor hoc loco intendatur, consequenter dicendum est,

* *
*

a S. Thom. 1. p. quæst. 105. art. 4. b 1. par. quæst. 19. art. 2. c. c S. Bonauent. d S. August. serm. 43. de verb. Dom. e serm. 13. de verb. Apost. f S. Thom. 1. 2. quæst. 68. a. 1. g S. Thom. quæst. unic. de unio. verb. art. 5. c. g S. Augustinus ibid. h S. Thom. 3. sent. d. 27. quæst. 1. art. 1. ad 4. i S. Bonau. 7. Itin. ætern. d. 1. k S. Dionys. de diuin. nomin. c. 4.

Vide

Videlicet in hac passione esse silentium, quo mysticus quodammodo se habet modo, modo via, & patria.

ARTICVLVS DECIMVSQVARTVS.

Am mysticus sedebit [solitarius, a & tacebit, & leuabit se super se,] [præ cognitione factus absque cognitione, b & præ amore absque amore.] quo enim [ad superiora contendimus, eò magis verba aspectu rerum, quæ sub mentem cadunt, contrahuntur. quemadmodum etiam hoc tempore, in caliginem quæ mentem superat introeuntes, non breuem orationem; sed c silentium, & intelligentiæ priuationem reperiemus.] [Deus enim representatur animæ rationali, non sub ratione alicuius particularis attributi; sed quatenus in se infinitè amabilis est; sub eminentissima, & simplicissima ratione quæ omnes, & d excogitabiles rationes particulares amandi, comprehendit.] [Diuinæ autem mentes, quando post omnem mentis actionis e cessationem, mentium diuino numine permotarum eiusmodi fit cum diuina luce coniunctio, lucem ipsam maximis laudibus afficiunt, omnium quæ sunt detractio: atque hoc ipsum verè mirabiliterque illustrati à beatissima cum ea coniunctione, didicerunt lucem illam diuinam causam quidem esse eorum quæ sunt omnium; eorum autem nihil esse,

vt quæ singulari ratione secreta sit ab omnibus, ac diuinitatem quidem quæ essentiam superat, quidquid tandem sit bonitatis, Essentiæ, Essentia omni superior, nec vt verbum aut vim, neque vt mentem, aut vitam, vel essentiam fas est laudare cuiquam eorum, qui veritatis, quæ veritati omni superior est, amatores sunt atq; studiosi; sed vt eximio modo solutam, ac liberam ab omni habitu, aut motu, vita, visione, opinione, nomine, sermone, cogitatione, intelligentia, Essentia, statu, firmitate, coniunctione sine, infirmitate, denique à rebus omnibus.]

Itaque quando cum ipso Deo in perfectissima amoris actuacione vnum efficiuntur, vacant hic iam diuinæ mentes. diuina regnat vnitas, vnitateque diuina, formatae mentes agunt, affectantque vt benè sint, & bono quodam, essendo fruuntur; idè etiam nec intellectus, nec vita, nec essentia, ita Deo conueniunt, sicut bonum. quia ergò in tali Nunc existentia; ipsum bonum, seu communicatio diuinæ naturæ animam vsque ad eò silentiosè informat; medio quodam modo via, & patriæ se habet mysticus. & [in hac vita f supremo modo fruitionis, quæ est supra fidem, & infra diuinæ essentiæ visionem] viuit. sicut enim prius intellectus post conceptum Dei quidditatum in abstracto, seu pro vt sub eminentissima, & simplicissima ratione omnes possibiles, & excogitabiles rationes

Ecc 3

parti-

a Thren. 3. b Taul. Infit. c. 12. c S. Dion. Theol. Myst. c. 3. d S. Thom. 1. parte. e S. Dion. de diu. c. 1. f S. Thom. 2. 2. q. 180 a. 5. 6.

particulares amandi superexcedit, à gloria maiestatis oppressus fuit, ita ut nullum amplius verbum exprimere posset; sed lumine duntaxat diuino illustraretur suspensus; pari modo ipsa voluntatis actiuitas, supra intellectum exercita, remittere debet: ut diuino amore principaliter agente, ipsa autem passiuè se habente felicius agatur, quam agat. & [effectu amoris *a* qui est mutua inhaesio, & unio,] potiatur: ipsa autem animæ essentia, gratiæ, & ipsius vitæ æternæ sedes, non ut truncus absque sensu; sed sua perfectione, & vita quasi per introreceptionem potentiarum viuat, & in sensu diuino sibi soli proprio modo, eminenter alatur: ita ut tam arcta unio, fiat [actualis *b* perceptio Dei, siue prægustatio quædam gloriæ, pignus, & artha felicitatis æternæ,] per ipsum diuinum percipere, & sentire manens in actione vitæ, post, & supra operationes intellectus, & voluntatis, directè exercitas.

[O quam benè, & optimè est tunc *c* animæ amorosæ? quam serena, quam iucunda, quam vniformia, quam tranquilla sunt omnia tunc in ea? ubi tunc nebula vitiorum? turbines passionum? inuolutiones phantasmatum? varietates distractionum? inquietudo tentationum? nonne à præsentia solis iustitiæ, à conspectu, & ardore, atque fulgore solis sapientiæ, fugiunt omnia illa?] ita ut extra sphaeram, seu accessum sit rerum impertinentium; & pro eo

tempore, à nulla creatura inter turbati, aut contingi possit inter tempus, & æternitatem diuinitus suspensa. & sic verè, *d* unio mystica se habet medio modo inter duas species, scilicet claræ visionis patriæ, & virtutum Theologiarum fidei, spei & charitatis viæ. & certè si [cognitio hominis in statu *e* innocentia, erat media inter gloriam, & viam,] cur non etiam vique adedò eminentis communicatio, & bene-afficientia diuinæ naturæ, & vitalis vita, medio modo viæ, & patriæ suauem mentis excessum constituat? ibidemque, beata vita, in suo fonte viuat? non tam operando, quam accipiendo; vndè & consequenter dicitur,

Tum demum mysticum esse in summo modo huius vitæ, non operandi, sed à Deo accipiendi; tamen ad mensuram doni sapientiæ supernaturalis.

ARTICVLVS DECIMVSQVINTVS.

CVM de fruitionibus diuinis loquimur, magna differentia consideranda est, inter recipere, & operari; imò talis, qualis inter agere, & pati: quæ in exercitio actus perfectionem suam consequuntur, sicut excedentia & excessiua. Vndè licet in nunc præsentis de quo loquimur, [f anima per virtutem amatiuam super omnem imaginem,

a 1. 2. q. 28. a 1. & 2. *b* Gers. tract. 7. sup. Magnif. *c* Dion. Carth. de font. luc. a. 17. *d* Less. de sum Bon. l. 2. c. 1. *e* S. Bonau. f. d. 23 a 2. q. 3. *f* Harph. l. 3. p. 3. c. 24.

nem; & similitudinem, in illam caliginosam nihilitatem suæ cogitationis ascenderit; Deumque sine medio, & secundum totalitatem diuinitatis suæ præsentem habeat:] hoc ipsum tamen contingit passiuè, suscipiendo scilicet perfectissimè, & à sensibilibus formis; aut intellectualibus discursibus remotissimè. quamuis autem in eo Nunc, explicito, & directo actu nihil operetur; attamen [in supremo *a* anima aliquid agit, secundum potentias intellectus, & voluntatis à Deo suscipiendo: sed valdè silentiosè, sicut differt sibilus à clamore.] & subtiliter [diuini *b* odoris iucunditatem, suauitatemque recipit, sancta voluptate completur, & diuino alimento.] & idè etiam totum quod tunc anima agit, non est directè actio; sed sustentia voluntaria, & susceptio optimi agentis in se: quo ita reuerentiali silentio suscipiatur, quod, non in Nunc præsentem; sed postmodum, restituta scilicet operatione intellectus, in formatione verbi Agalmatis, ex pulcherrima specie, cognosci poterit. in hac enim vitali existentia, [vti neque ea quæ ratione intelliguntur, ab ijs quæ sub sensum cadunt, comprehendi, cernique possunt: sic *c* & essentias vincit, & superat, quæ termino caret, immensitas: & mentes, quæ mente superior est, vnitatis: & vnum; quod cogitationem superat; in cogitationem nullam cade-

re: & Bonum, quod orationem vincit, nulla oratione exprimi potest.]

Ad hunc porrò summum modum huius vitæ, non operandi; sed à Deo accipiendi, per dona supernaturalium habituum; spectant ea, quæ passim de illa spiritus nostri puritate, qua ex Deo profluxit, traduntur. quæ idcirco tam intimè vnit, quod scilicet sicut [quantum ad receptionem, *d* cognitio dormientis est potior, quam vigilantis; ed quod quiescentibus sensibus interiores impressiones magis recipiat;] ita quoque potentia intellectus, & voluntatis, post proprias, & expressas operationes, Deo potissimum agente, silentiosè ipsam animæ essentiam, à qua gratia, & vitæ æternæ iufluxum suscipiunt, vicinissimè iungantur, vt & ipsæ quodammodo essentia in vitæ communionem conuiuunt; per [gratiam operantem *e* quæ est illa, qua Deus in nobis sine nobis operatur, seu quæ datur ad effectum in quo mens nostra est mota, & non mouens,] iuxta illud, qui spiritu Dei *f* aguntur, hi sunt filij Dei: postmodum tamen vbi intellectualis operatio restituta fuerit, in *g* Agalmate, perfectissima, & pulcherrima specie illius communionis, intellectu operationem resumentem, quod quidem facillimè fit; vnde & consequenter dicitur.

Hunc

a Calagar. Theol. Myst. c. 6. *b* S. Dion. de Eccl. Hier. c. 4. *c* Idem de diu. nom. c. 1. *d* S. Thom. de verit. q. 12. a. 3. ad 1. & 2. *e* 1. 2. q. 111. a. 2. *f* Rom. 8. *g* Hic a. 17. & 18.

*Hunc modum si maneat cum libertate
sensuum, non diu durare.*

ARTICVLVS DECIMVS SEXTVS.

IAm verò cum [amor *a* nil aliud sit
quam stabilimentum voluntatis in
bono voluto,] [voluntas *b* autem pro-
priè sit in intellectu,] vt idè iure me-
ritò in optimo modo huius vitæ à Deo
accipiendi, & passiuo silentio, vtrique
potentiæ, à supersplendenti Bono in-
fluxum, reliquerimus: operæ pretium
fuerit scire, an eiusmodi passiuum si-
lentium diu duret, nec ne. ad quod
respondetur, quod si ipsam vitam con-
templatiuam spectemus prout [om-
nes illas mentis operationes comple-
ctitur, quæ contemplationem, vel
præcedunt, vel concomitantur, vel sub-
sequuntur, diu,] *c* imò tota vita dura-
re; totamque vitam *d* requirere. si au-
tem status siue incipientium, siue pro-
ficientium, siue perfectorum, conside-
remus; ad *e* annos, apud nonnullos et-
iam tota vita durare. si autem inter-
medias sphæras, regiones, dimensio-
nes situsue; & pro vt sapientia diuina in
imaginatione nostra in vestigia, & par-
ticulas quasdam resoluitur: sic ad men-
ses, septimanas, ac diès durare. si autem
vt in exercitio actus, perfectè, & summè
contingit: ad modicum, & vix ad me-

diam horam durare; iuxta illud, factum
est silentium in cælo quasi hora media.
imò in supradicto silentio passiuo (citra
raptum aut formalem Ecstasin,) vix ad
motum aliquot passuum durare. [nulla
enim *f* actio potest diu durare in sui
summo: summum autem contempla-
tionis est, vt attingat ad vniformitatem
diuinæ contemplationis, & quantum
ad hoc contemplatio diu durare non
potest.] mens etiam in vno actu amoris
continuato variatione, & mutatione
naturaliter delectatur; ita vt non varia-
ta, vix percipiatur ab operante, & nec
delectet, nec animum quietet. & idè
amor vel accenditur, vel renouatur, vel
per novos actus exercetur. hinc etiam
contemplationem in perfecto actu, nò
posse esse diurnam passim *g* omnes
docent, qui de hac duratione scripse-
runt. quia ergò in summo operationis
dictæ [suauitatem internam, quasi futu-
uè *h* hoc est per transitum,] duntaxat
fufcipimus; solummodò etiam [vita no-
stra interdum ad *i* modicum talis est,
qualis vita primi Entis inuariabiliter.] &
[talis est sempiterna vita, quale fuit hoc
k momentum intelligentiæ, cui suspi-
rauimus.] & [prò dolor adèò breuiter
l & momentaneè hac suauitate (scilicet
supremo modo actuata) frui licet,
vt eam priusquam se quis percepisse
sentiatur, amittat.]

Hilce

a S. Thom. opusc. 53. *b* Contr. Gent. l. 1. c. 72. *c* 2. 2. q. 180. a. 8. *d* vt supra p. Dec. 3. a. 3.
e vt sup. Dec. 1. a. 9. *f* S. Th. 2. 2. q. 180. a. 8. ad 2. *g* Cassian. Coll. 1. c. 13. & Coll. 23. c. 5. S. Aug.
l. 7. conf. c. 17. & l. 10. c. 40. Bern. l. de Amor. Dei c. 4. S. Th. 2. 2. q. 180. a. 8. ad 2. Suar. de Relig. 2.
l. 2. c. 10. Th. à IESV. de Cont. c. 10. h. 1. Sanda. Theol. Myst. de cont. super emi. disq. 9. *h* S. Greg. l. 1.
mor. c. 25. & Hom. in Exech. i Arist. k S. Aug. l. 9. conf. c. 10. l S. Bern. in illud Cant. Indica mihi.

Hiscæ iam positis facillimè satisfit obiectiunculæ: num scilicet in dicto passiuo silentio, ac optimo modo à Deo accipiendi, mysticus sit in statu meriti: respondetur enim, quod durante eiusmodi exiltentia, & vnione; [charitas attingat ipsum Deum, vt in ipso a sistat, non vt ex eo aliquid nobis proueniat.] quia tamen [amor viæ est meritum, (ex eo) quod sit via b qua ad terminum tenditur;] & in quolibet actu virtutum Theologicarum, in gratia exercito sit aliquid per modum meriti, & per modum præmij hinc [non sine c præmio diligitur Deus, etsi absque præmij intuitu diligendus sit. Vacua namque vera charitas esse non potest, nec tamen mercenaria est, quippe quæ non quærit quæ sua sunt; affectus est, non contractus; verus amor præmium non requirit, sed meretur:] sic etiam mysticus meretur in somno ex libero arbitrio, aliquantulum saltem: cum in somnis possit esse liberum arbitrium, licet [absque d completo motu.] & sic saltem in quantum inchoatus, licet non completus, erit meritorius. & hoc posito multò magis in suavi mentis excessu sensibus non tam violenter ligatis, quam sedatis, erit talis motus, & meritum. facili-
tat etiam mysticum actu mereri: quia ponimus tantum suauem excessum, quo nec foris nec intus quoquo modo inquietetur; non autem formalem Ecstasin, cum excessiua immutatione

corporali, quæ sensus liget, & corporis, animalesque motus violenter suspendat: sicut etiam, quod non diu dureret; sensibusque non ligatis fiat. Verumtamen si ab amoris vehementi progressu sensus ligarentur, & verè diuina sequeretur Ecstasis, tum altiores quoque conditiones essent e admittendæ. interea [Beatum f dixerim & sanctum, cui tale aliquid in hac mortali vita, rarò interdum, aut vel semel, & hoc ipsum raptim, atque vnus vix momenti spatio experiri donatum est. Te enim quodammodo perdere, tanquam qui non sis, & omninò non sentire te ipsum, & à temetipso exinaniri, & penè annullari, cœlestis est conuersationis, non humanæ affectionis.] iam verò vt constet quæ sit prima dispositio ad resumptionem operationis post hunc suauem mentis excessum, dicimus consequenter,

Quod cum hic suavis mentis excessus lumine formali ecstático non perficiatur, intellectus patiens suscipiat speciem resultantem, ad perfectissimum verbum Agalmatis formandum.

ARTICVLVS DECIMVS SEPTIMVS.

NON videtur sanæ doctrinæ consentaneum esse, aliùs de mystica perfectione loqui, multo quæ minus tutum videtur, potentiam innominatam (si non figmentum quoddam) su-
Fff pra

a S. Thom. 2. 2. q. 23. a. 6. c. b Less. de sum. Bon. l. 2. c. 14. c S. Bern. tract. de dilig. Deo. d S. Thom. 1. 2. q. 113. a. 3. ad 2. e Vt inf. Dec. 9. a. 4. f S. Bern. l. de dilig. Deo.

pra [intellectum, & voluntatem ipsismet & Angelis] negatam, excogitare. Cum itaque in dicto passiuo silentio, sensus non violenter, sed suaviter ligati sint; nec ecstasica, multoque minus clara visio subsequatur; in instanti aut modica duratione poterit optimus modus à Deo accipiendi, absolui. & tum quidem intellectus, prius quam voluntas, ab actiuitate propria (super-splendenti gloria maiestatis suspensus) etiam omnium primò restituitur, & coadstantis excessiui luminis summi boni mitiorem, sibi que magis proportionatam recipit speciem, seu pulcherrimum Agalma Diuini Pulchri, & Optimi, in intellectu patiente resultans; vt ex fecunditate intellectus patientis, verbum, seu diuinum Pulchrum, & Optimum intelligendo concipere, & exprimere valeat: eiusmodi autem species, seu Agalma, in intellectu patiente idcirco ponitur, quia [intellectus *b*agens est qui facit species à sensibilibus acceptas, esse intelligibiles actu,] has autem in præcedentibus operationibus intellectus, sicut & phantasmata rerum sensibilibus, non tantum seruiunt, sed etiam concomitantia: quin imò ipsam purissimam contemplationis formationem; sicut etiam explicitum conceptum essentiae diuinæ in abstracto, deseruit, & vt species insufficientes impares, & inferioris conditionis ad purè spiritualia nihil præ-

stantes reiecit. non enim aliter se habet [intellectus agens *c* ad intellectum possibilem, quam se habet lux ad visum.]

Sed iam quæri potest quo medio, influxu, vel operatione, eiusmodi species in intellectu patiente veniat. ad hoc respondetur primò passiuè recipiendo, ita vt sicut [sentimenta diuinorum tactuum repentinorum *d* passiuè in anima efficiuntur, sine eo quod ipsa effectiuè aliquid ex sua parte ad ea recipienda concurrat. ita etiam notitiæ ex illis resiliens passiuè in intellectu, quem Philosophi passibilem dicunt, absque eo quod aliquid ex se operetur, recipiuntur,] vitalis autem illa beneficentia amoris supra intellectus expressas operationes; sicut conuenit cum tactu, seu motu voluntatis, quæ subinde Deus absque intellectu eo directo, excitat: sic & ipsa specierum resultantia; species enim non tantum præexistunt, [sed etiam aliquando in mente *e* resultant:] imò [ex ea ipsa *f* perceptione Dei, quæ voluntatis est; illustrissima quædam lux qua intellectus possit excelsius, quam ante, diuina contemplari, disultat.] & tum [diuinæ *g* virtutis incorruptum, præclarè expressum signum, & simulacrum, ita seipsum figurat & fingit ad pulcherrimam imaginem, (qua scilicet) spiritalem illam, fragrantemque pulchritudinem intuetur.] supplendo vices

a S. Thomas 1. part. quæst. 54. art. 5. *b* S. Thomas lib. 2. cont. Gent. cap. 96. *c* Lib. 3. cont. Gent. cap. 45. *d* Ioan. à Cruc. Ascen. mont. lib. 2. cap. 32. *e* S. Thom. de Proph. quæst. 12. art. 6. *f* Calagur. Theol. Myst. c. 4. *g* S. Dion. de Eccl. Hier. c. 4.

vices intellectus agentis. Secundò verò actiue operando, ita vt [intellectus patiens intelligat per formam quam penes se habet] à resultantia; non enim in notitia illa intellectu superiore lumen spiritum perficiens vnquam desijt: sed inter potentiam puram ad verbum formandum, & actum completum, passiuè suscipiendo, & sustinendo, medio modo se habuit; Deo potissimum agente, mystico autem patiente. [datur enim medium *b* inter puram potentiam, & actum completum.] [actus etiam vitales, & attingunt sua obiecta actiuè, vel passiuè, vel vtroque modo.] ipso itaque instanti quo intellectus à sua suspensione soluitur, intellectus patiens coadstantis supersplendentis diuinæ lucis, & pulchri speciem per formam, quam penes se habet, intelligit; vt ilicò verbum Agalmatis præstantissimum formare possit. & sic [anima humana quantum ad id quod in ipsa *d* supremum est, aliquid attingit de eo quod proprium est naturæ Angelicæ, vt scilicet aliquorum (maximè horum) cognitionem subitò, & sine inquisitione habeat.]

Ad formandum autem verbum Agalmatis eiusmodi [species *e* delectans vt speciosa, suavis, & salubris insinuat, quod in illa prima specie est prima speciositas, suauitas & salubritas, in qua est summa proportionalitas, & æqualitas ad generantem in qua est virtus

non per phantasma, sed per veritatem apprehensionis illabens.] ita vt sicut [illa dispositio qua intellectus creatus ad intellectualem diuinæ substantiæ visionem extollitur, congruè lux gloriæ dicitur per hoc quod facit intellectum *f* patientem actu intelligere.] sic quædam diuinè splendens species, sit lumen mysticum faciens intellectum patientem actu intelligere. dum enim [de illo diuino contemplationis internæ secreto *g* reuertimur, quid nobiscum afferre poterimus nisi lucem; lucem de regione lucis venientes portamus. hoc enim decens, & necessarium est, vt cum à lucis regione venimus ad fugandas nostras tenebras nobiscum lucem apportemus, & quis scire potest quid ibi fecerimus, si illuminati non redimus. vndè qui transacta vnione omnimoda hac certitudine (quæ contingit in immediata perceptione diuina) præditus non fuerit, certissimè sibi persuadeat, diuinam hanc, & fructiuam vnionem, neque summis labijs attigisse, quamuis forsan ardentissimum Dei amorem, suauissimamque dulcedinem in Ecstasi positus degustasse sibi videatur: quia talis vnio esset in affectu tantum, & non in effectu.] [oculis itaque *h* intellectualibus iam apertis, & clarificatis illud videre desiderat, ad quod à Deo tam dulciter allicitur, & inuitatur: tunc ostendens ei Dominus in viuido speculo virtutis

F ff 2 intel-

a S. Thomas lib. 2. cont. Gent. cap. 49. *b* Tertia part. quæst. 11. art. 5. c. *c* S. Bonau. 6. itin. ater. decis. 1. *d* S. Thomas de Synter. quæst. 16 art. 1. c. *e* S. Bonau. itin. ment. c. 2. *f* S. Thomas 1. 3. cont. Gent. c. 53. *g* S. Bonau. de 7. itin. atern. d. 5. *h* Harph. 103. p. 4 c. 29.

intellectuæ seipsum non sicut est in natura, sed in imaginibus & similitudinibus, pro ut illuminata ratio comprehendere, & intelligere potest. nam sic illuminata ratio à Deo sine errore clarè conspicit in imaginibus intellectualibus omnia quæcunque prius de Deo, & diuina veritate scire desiderabat.] vt autem constet præstantiores esse operationes post mentis suauem in Deo excessum, quam antequam ad illam mysticus pertingeret consequenter dicimus,

Quod durante formatione verbi Agalmatis mysticus secundum vtramque potentiam adequatè, & optimo modo huius vitæ operandi, viuat supra affirmationem & negationem, tamen ad mensuram doni sapientiæ supernaturalis.

ARTICVLVS DECIMVS OCTAVVS.

Est ergò Agalma siue species illa post eminentem modum accipiendi vtriusque potentia, primum, & proximum principium, optimo, & perfectissimo modo huius vitæ operandi. à prima enim veritate binæ potentia, intellectus scilicet, & voluntas, fortitæ sunt, vt in vna forma conciliarentur; vndè & affectus, & motus dissensione sedata, placantur. & sic purissimus spiritus, & ad similitudinem substantiæ separata operans, [Diuini a odoris iu-

cunditatem suauitatemq; receptam,] in supradicta passiuitate, in Nunc operationis [sancta voluptate complet, b ac diuino alimento:] totusque animus sub vna intelligentiæ forma viuut; ac tam intimam, & ex consortio diuinæ naturæ tam diuinam communicationem, lumine speciei Agalmatis integrè, & dilucidè apprehendit, ac cognoscit; formandoque verbum, & conceptum Boni intellecti, ipsum bonum spirituali actione distribuit, & distribuendo iucundè fruitur.

Atque hæc est [dignissima, & vtilissima c contemplatio ad quam in hac vita perueniri potest: in qua contemplatiuus sui melius potens permanet, & liber. potestque in quolibet amatorio introgressu in altitudinem vitæ vltra omnem intelligentiæ captum proficere; quia in interno seruore suæ deuotionis, & virtutum exercitijs liber, & sui potens permanet,] & fructuonem quæ ad vim appetitiuam pertinet, [consecutione boni conuenientis, & d cognitione huiusmodi adeptionis] nutrit, sustentatque supra affirmationem, vel negationem. quamdiu enim aliquid explicito actu affirmamus vel negamus; tamdiu bono nondum sufficienter impleti, ipsum bonum vel superaddendo, vel purius in sua natura inquirendo, in nobis ipsis augere contendimus: at vbi gratia, seu communicatio vitæ æternæ in ipsa essetia animæ, (Spiritu

a S. Dionys. de Eccles. Hierarch. cap. 7. b Ibid. c Harph. lib. 3. part. 4. cap. 29. d S. Thom. 2. 2. quæst. 32. art. 1. 6.

(Spiritu Sancto magis agente) excitata fuerit, & exinde in potentias intellectus, & voluntatis vitaliter effluerit, utraque potentia primo Pulchro, & Bono integrè plena; non quouis modo acquirendi, sed perfectò modo possidendi, & fruendi viuit; adæquata intellectu, & dilectione; in simultanea cognitione, tam intimæ, ac vitalis amicitia Dei. sic enim [probè a intelligit se benè animo esse constitutum is, qui cum veritate iunctus est.] quia nimirum [vna b ibi & tota virtus est amare quod videas, & summa felicitas, habere quod amas.]

Atque eiusmodi planè operatio substantia spirituali quam maximè grata est; eamque cum primis decet, ut perfectum exercitium, seu actus suæ operationis: mysticum verò bene afficit cõformiter ad fruitionem beatificam, in qua non plus diligitur, quam intelligitur, & contrà, non plus intelligitur, quam diligitur. Vndè etiam sicut visio beatifica, quæ est summa contemplatio, eminentissimè simul est apprehensiva cognitio; ita etiam eiusmodi intuitus contemplationis delectans intrinsecè, & essentialiter includit cognitionem veritatis contemplatæ: qua simultaneæ scit & experitur, sibi in Dei Vitali respiratione, tam benè esse.

Profluit autem hic optimus, & perfectissimus operationis modus, ex eo vel maximè, quod secundum intellectum per speciem Agalmatis quodammodo eleuetur ad pulchritudinem spe-

ciei infusæ: & secundum voluntatem per vitalem amoris vsque ad vitæ æternæ, in ipsa animæ essentia habitantis, ingressum, propè attingat commotiones præuias voluntatis, sine actu intellectus eo directo, à Spiritu Sancto intensissima vitalitate excitatas. & licet tam species infusæ, quam eiusmodi Spiritus Sancti præuiæ voluntatis commotiones, & altioris speciei (quam per donum sapientiæ) condiciones, & singulariori commotionis ordine, dictum perfectissimum operandi modum excedant: quia tamen in eiusmodi modo utraque potentia per lumen, & gustum diuinæ sapientiæ perfectè simul afficitur, adstante simultanea experientia, qua cognoscit se tam supernaturali vita viuere, videntur in effectu. (licet fortè non tam intensè, aut clarè) quid simile præstare, quod species infusæ, vel præuiæ voluntatis commotiones. Ut autem constet [vitam c nostram interdum ad modicum talem esse, qualis est vita primi Entis inuariabiliter.] dicimus consequenter,

Quod eiusmodi adæquata fruitio appropinquet ad beatitudinem patriæ.

ARTICVLVS NONVS.

NEmini mirum videri debet, quod tam perfectam in consortium diuinæ naturæ transformationem, (in exercitio actus) ad beatitudinem patriæ propè accedere dicamus. nam [homo

Fff 3 in

a S. Dion. de diu. nom. c. 7. b S. August. l. 12. de Gen. ad litt. c. 26. c Arist.;

in quantum est contemplatiuus, *a* est aliquid supra hominem; quia in intellectus simplici visione, continuatur homo superioribus substantijs, quæ intelligentiæ, siue Angeli dicuntur.] Deus etiam per tam amicabilem fruitionem [hominibus *b* Angelorum vitam largitur; quam concreti ex multis partibus adipisci possunt.] quia tamen Beatorum, & [Angelorum *c* amor excedit nostrum, saltem quantum ad actum, & operationem;] considerandum erit primò, in quibus viatores per mystica summa exercitia in actu, ad beatitudinem patriæ propè accedant; secùndò in quibus cum beatis conueniant; tertidò in quibus beati, viatores excedant; quartò in quibus viatores, beatis maiores sint.

Ad primum ergò quod attinet, verbū Agalmatis, seu adæquatæ intellectiois, & dilectionis immediatè post suauem mētis excessum, propè accedit ad beatitudinem patriæ. quia tam perfectè adæquata [contemplatio huius vitæ *d* est quædã participatio, & imitatio visionis beatificæ, in qua non plus diligunt quam vident, nec minus vident quam diligunt.] & tum verè est [aliqua *e* inchoatio beatitudinis in hac vita in viris perfectis.] vndè iuremeritò dicitur. [sensi quiddam in me, resplendens animæ meæ, quod si perficeretur in me, dicere non dubitarem id vitam esse æ-

ternam.] & certè si visio, notitia, [seu intellectualis prophetia *g* appropinquat ad visionem patriæ.] quantum magis amor confortij diuinæ naturæ tam perfectè intensus, appropinquabit amori beatifico, cum amor teratur in res, vt in sua essentia sunt: & intellectus in hac persistentia, [sine vilo discursu *h* more Angelorum res diuinas purissima cognitione, percipiat.] nam [speculando, corporis *i* similitudinibus non inuolui Angelicæ puritatis est] vndè & [animi perfecti *k* multorum in vno collatione, & collectione, parem etiam cum Angelis vim intelligendi, quatenus animis conceditur, assequatur.] quin etiam ipsæ humanæ passionis in subordinatione, & corporis alleviatione, quodammodo beatæ sunt. [spiritus enim noster *l* spiritui diuino similis effectus, & vnitus, & per amorem affectus, qualificat etiam, & afficit corpus proprium tanquam suum formabile, seu materiale, per redundantiam spiritus ad corpus. quo fit vt proprium corpus sic habituatum, sic affectum, induat, & generet quasdam proprietates ipsius spiritus, proprijs vel derelictis, vel multum ab actione sua suspensis.] ac tum mystici [in *m* sanctitate vitæ, & hominis interioris contemplatione, & fruitione diuinitatis, iam futuræ vitæ beatitudinem prælibare in hac vita videntur, & imitari: nec non de corporum

a S. Thom. 3. sent. d. 35. q. 1. a. 2. q. 2. a. 1. ad 1. *b* S. Dion. de diu. nom. c. 6. *c* S. Bonan. 4. l. in. ater. d. 5. a. 3. *d* S. August. l. 1. de Trin. cap. 8. § 9. *e* S. Thom. 1. 2. q. 109. a. 2. *f* S. August. apud Iaul. Dominica post Natiu. ser. 1. *g* S. Thom. 2. 2. q. 174. a. 2. c. *h* Et q. 180. a. 6. ad 2. *i* S. Bern. in Cant. Serm. 52. *k* S. Dion. de diu. nom. c. 7. *l* Harph. l. 1. part. 2. c. 101. *m* S. Bern. apud S. Bonan. 7. l. in. ater. d. 6.

rum ipsorum glorificatione, quam plenè ibi percepturi sunt, in hac vita nihil percipiunt. Accepta enim illa gratia qua habitantes in vnum seipsis in Deo, & Deo in seipsis fruuntur, ipsius carnis se sentiunt vicisse omnes contradictiones, vè vniuersa substantia carnis, non sit eis nisi instrumentum boni operis. nam etsi ipsius miserijs, & infirmitatibus contabescunt, ex hoc ipso in interiori homine fortius conualescunt; quando enim infirmior, tunc fortior sum, & potens ait Apostolus.] Ex hac porrò superioris in inferiorem partem influentia, tanta in toto composito hominis consurgit beatitudo; vt si ad maiorem in cœlis beatitudinem homo non ordinaretur, & eiusmodi affluentia perseueraret, tam propè ipsam beatitudinem accederet, vt in æternum tam secundum corpus quam secundum animam plenè in Deo, & non in aliquo alio quod est Deo minus, contentus foret. Vndè etiam in tantum pia anima eiusmodi largifluam diuinæ naturæ communionem solet demirari: vt si illam actu non possideret, nec narranti, aut demonstranti, aut alteri à se experto, nec crederet, nec credere posset. est enim in habente tanquam [beatitudo, *a* & status omnium bonorum aggregatione perfectus.] ad quem omnes reuelata facie *b* gloriam Domini speculantes in eandem imaginem transformamur à claritate in clarita-

tem, tanquam à Domini spiritu: sicut [clarius in dies, ac c̄ clarius, & vsque ad claritatem visionis beatificæ.] subsequatur in altera vita.

Ad secundum verò quod attinet [habitus sunt communes *d* viatoribus, & beatis, excepto lumine gloriæ;] cuius loco, sapientiæ maximè, vel altiora [dona *e* nos hic perficiunt secundum quandam inchoationem, & in futuro implebuntur,] iuxta illud Apostoli, videmus nunc per speculum in ænigmate, s̄ tunc autem facie ad faciem, nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum.

Ad Tertium autem quod attinet, beati, Viatores *g* excedunt: primò, quia vident Diuinam Essentiam clarè, distinctè, & intuitiue: viatores autem licet quidditatiuè; sed non clarè, ac obscure, & in abstracto, [prout post omnes actiones, & mentis transcendentias, remanet *h* conceptus entis perfecti.] secundò, quia beatorum intellectus lumine gloriæ eleuatus Diuinam Essentiam videt, non per aliquam speciem, sed per ipsam Dei Essentiam; ita vt [essentia diuina comparetur ad intellectum creatum, vt species intelligibilis, *i* qua intelligit:] viatorum autem intellectus, ob defectum luminis gloriæ, specie aliqua, qualitercunque tandem sublimi, contentari debet, vt per illam diuinæ sapientiæ vestigia, ac aliquam

a Vt Boët. apud S. Thom. 1. p. q. 26. art. 1. *b* 2. Cor. 3. *c* Vt hic Ambr. dS Thom. 1. 2. q. 50. *e* 22. q. 8. a. 7. c. *f* 1. Cor. 13. *g* De his vide Thom. à Iesu 1. 3. de Contr. c. 14. *h* Gerf. de simpl. Cord. rotul. 8. *i* S. Thom. 1. 3. Contr. Gent. c. 51.

quam particulam consequatur. Tertiò, quia beati immutabiliter, & æterna duratione Diuinam Essentiam intuentur, & viator autem etiam ex specialissima gratia, non nisi per transitum, & ad tempus. Vndè solummodò [vita nostra interdum ad *b* modicum talis est, qualis est vita primi Entis inuariabiliter,] & sic [extendimus nos, & rapida cogitatione attingimus æternam sapientiam super omnia manentem: & si continuetur hoc, *c* & subtrahantur aliæ visiones longè imparis generis, & hæc vna rapiat, & absorbeat, & recondat in interiora gaudia spectatorem suum, talis erit sempiterna vita, quale fuit hoc momentum intelligentiæ, cui suspirauimus.]

Ad quartum verò quod attinet, nonnulli viatores, beatos quosdam excedunt, quantum ad meritum, licet habitus charitatis viæ non possit habere supremum actum sui meriti: quia hic est tantum intrinsecè, & substantialiter perfectior, erit autem in patria quantum ad vsum, & exercitium actus. & eo sensu dictum est, inter *d* natos mulierum non surrexit maior Ioanne Baptista; qui autem minor est in cælo, maior est illo. Obseruandum est autem hunc modum meriti, quo alioqui viatores, beatos nonnullos excedunt, non tantum apud Mylticos, sed etiam apud alios iustos inueniri; qui quocunque tandem modo merendi, apud Deum maiores exstiterint.

Iam verò cum in mystico negotio, longè aliud sit mentis regio, circa quã versamur in aliquo statu, eiusque infimo, medio aut summo; & aliud operatio, quæ in instanti, & Hic, & Nunc peragitur, ac præterquam quod singuli status ordinato progressu subdiuidantur; magis tamen semper oculus spiritualis in eo sollicitus sit, vt congruè operari possit: hinc ab infimis operationibus, per medias vsque ad summas, hoc loco præstantiorem mysticum intruere volumus: ac singulariter monere, has operationes ad longum (pro accurato ordine practico intelligendo) deductas, breuissimo tempore, & vix tam diu, vt quis aliquot passus conficiat, perfici, ac consequenter sub vna mentalis orationis horula, aliquoties ab infimis vsque ad medias, & summas operationes hic descriptas pertingit: præsertim cum quis in summo status Transformationis constitutus, aut speciebus infusis, vel præuijs voluntatis commotionibus, à Deo dignatus fuerit. Cum itaque ipsas operationes ad summum deduxerimus, modò videndum erit, quomodò pia anima iterum ab illis deficiat, & ad modos operandi interiores dilabatur, vndè & consequenter dicimus,

Quod quantò magis à tam perfecta operatione ad reflexas, medias aut infimas species contemplatio dilabatur, tantò imperfectius quoque Diuinitas representetur.

ARTI-

a. S. Them. 1. p. q. 12 a, 11. & 2 2 q. 175 a, 3. ad 1. b Arist. c S. August. lib. 9. Conf. cap. 10. d Luc. 7.

ARTICVLVS VIGESIMVS.

Licet [creatura intellectualis quæ Dei substantiam videt, summam immutabilitatem consequatur;] cum tamen nulla actio viatoris diu in suo summo duret, & intellectui sit naturale, rationis species, & phantasia simulachra intueri: & [anima à b contemplatiua vita, infirmitatis suæ pondere victa lassetur, & tantò celerius labatur, quantò magis claustra supergrediens, super semetipsam ire conatur.] ac etiam [intellectus non solum intelligat intelligibile, sed intelligat etiam se c hoc intelligere] hinc [quantumcunque in amore audeat spiritus, cum tamen seipsum animaduertit, d inter se, & Deum discrimen, & diuersitatem sentit.] mentes enim si fortè dum Deum cognoscunt non mediocriter; interim tamen ament aliud, vel mediocriter: statim cum Deo ad aliud mouebuntur. & idè ad qualemcunque speciem, & quacunque de causa dilabatur mysticus, semper ad eius, ad quod prolapsus est, naturam, & conditionem, representationesque proportionatas, suspicit, reflectendo aspicit, & plus minusue afficitur; sicut in specie simplicis intelligentiæ perfectius, quam in ratione, & perfectius in ratione quam imaginatione, vel sensu.

& cum [in intellectu e non remaneat species, nisi quando actu consideratur,] necessariò quantò magis ad reflexas, medias vel infimas species dilabatur, tantò imperfectius quoque diuinitas representatur.

Ad hæc tamen non infertur, amoris intensionem non remanere, aut cum infima aliqua specie vehementer excitari non posse. nam aliquando in minimis magis, quam in maioribus mouemur; & cum nos in amoris diuini schola magis voluntatem quam intellectum consideremus: idè tum [hoc est maius esse f quod est melius esse.] Vndè etiam consequenter dicimus,

Quod sint interim mystico perfecto omnia bona valdè, siue suprema, siue media, siue infima sit operatio.

ARTICVLVS VIGESIMVS PRIMVS.

Iam verò licet quantò mysticus ad inferiores species dilabatur, tantò quoque diuinitas ei imperfectius representetur; hoc ipsum tamen arcani amoris exercitium, & prosecutionem non impedit: quamuis enim [contemplatio g non possit diu durare in suo summo, & prout attingit vniuersitatem diuinæ contemplationis,] tamen

Ggg

^a S. Thom. lib. 2. Cont. Gent. cap. 62. ^b Harph. ex Vercell lib. 1. p. 2. c. 46. ^c S. Thom. de verit. q. 10. de ment. a. 2. ^d Rusbroch. l. de perf. filio. Dei c. 3. ^e S. Thom. q. 10. de ment. a. 2. c. 1. ^f S. Thom. Cont. Gent. c. 43. ^g S. Thom. 22. q. 180. a. 8. c.

tamen quantum ad alios actus contemplationis potest diu durare.] nam [secundum naturæ ordinem propter colligantiam virium animæ in vna essentia, & animæ & corporis in vno esse compositi, vires superiores, & inferiores, & etiam corpus, & anima inuicem in se influunt, quod in aliquo eorum superabundat.] & sicut [primæ b mentes cum scœnore habent Sanctas inferiorum proprietates: sic etiam illas superiorum habent ultimæ, non tamen eodem; sed inferiore modo.]

Quando ergo ad alios contemplationis actus declinatur, & intelligibile lumen ex intellectu in rationem, aut imaginationem nostram exuberat, ibique varijs figuris vestitur, hisque adstantibus, aut seruientibus, [Sanctis gradibus mysteriorum initia aspexerimus, ipsque sanctè instituti fuerimus, tum denique & quarum figurarum e exemplaria, & quarum rerum obscurarum imagines sint, intelligemus.] ita vt [aspectus contemplantis res in seipsis considerans videat in eis pondus, numerum & mensuram; pondus quo ad situm vbi inclinatur, numerum quo distinguantur, & mensuram qua limitantur. ac per hoc videt in eis modum, speciem & ordinem, nec non substantiam, virtutem & operationem. ex quibus consurgere potest sicut ex vestigio, ad intelligendum po-

tentiam, sapientiam, & bonitatem Creatoris immensam.] quæ sicut in maximis, ita & in minimis est bona valdè. [si quis e dixerit sensus ipsos, sapientiæ quandam esse particulam, & vestigium, is non aberrabit.] nec in infimis minus libenter, quietè, & ordinatè Deo vacabit; omnia, & singula prout in prima veritate, & bono existant absque delectu, suscipiendo; vt Deus ipsi sit semper omnia in omnibus. sicut eadem videtur esse lux, qua sol, & lucet intus, & foras emicat: emicansque illuminat omnia; eadem rursus qua omnia hæc illuminata tum in seipsis nitent, tum transuerso radiorum iactu resurgunt in alia; tum etiam retro quodam proiectu remicant erga solem. Et sicut [cum s in eadem domo complures sunt faeces, videmus cum vno lumine, omnium lumina coniungi, vnumque splendorem ex se, qui non distinctus est, effundere: neminemque arbitror posse huius, vel illius facis lumen discernere, aut diuidere à cæteris ex aère, qui ambit omnia lumina, nec videre alterum sine altero, quod tota in totis sine confusione temperata sint.] [bona g enim inter se amicitia coniuncta sunt omnia, & consona, atque vna vita propagata sunt, & ad vnum bonum ordine quodam disposita pertinent, blandaque sunt alia alijs, & similia atque communia.]

Et

a De verit. q. 26. art. 10. c. b S. Dion. de Cœl. Hier. c. ult. c Idem de Eccl. Hier. c. 9. d S. Dion. in 1. in. Ment. c. 1. e S. Dion. de diu. nom. c. 1. f Idem ibidem cap. 2. g Idem ibidem c. 4.

Et quia [bonum a particulare habet quod sit appetibile in quantum est similitudo primæ Bonitatis;] & tum conditio, tum ratio meriti huius vitæ, ab influentia abundante ex superioribus potentijs, ad inferiora vlque, & minima sensus, nos dimittant: non nisi supra sortem naturæ, vanè, & inutiliter contenderet quis; si semper in summo contemplationis, pro vt attingit & uniformitatem diuinæ contemplationis, persequere vellet. sicut enim [in centro omnes orbis lineæ vna coniunctione coherent, punctumque ipsum omnes habet in se relictas lineas vno modo coniunctas, & inter se, & cum vno principio à quo prodierunt, atq; in centro quidem penitus coniunguntur; sed ab eo paulùm distat, paulùm etiam diuiduntur, cum autè longius, distant magis; & quò plus ab eo distant, eò plus alijs ab alijs absunt.] ita etiã inferiora, & minima sensus à cetro, propter vltimū similitudinis primæ bonitatis remotissimè quidem distant; sed neque, sicut & linea à centro, & primo Ente interrupta bonitate, scinduntur; at in radice, & continuatione lineæ, vnum sunt.

Apud illos ergò qui præter rerum ordinem, frustra continuò volunt ambulare in mirabilibus supra se, [plerumq; fit, vt à maximū homo repellat, & à maximis sese impediatur in minimis, quod vtique non rectè fit. Deus namq; mo-

ditus omnis est, & modis omnibus æqualiter inest; si tantum æqualiter eum capere quis sciat.] quin imò [e quandò anima ad id perfectionis ascendit, vt Deo perfecte vniatur, tum primum id corpus assequitur, vt omnibus vitæ necessarijs ad Dei gloriam vti possit.] nam [contemplator (scilicet in statibus perfectis ambidexter esse debet, suam cogitationem possidens velut rex præpotens regnum suum, vt scilicet per ipsam cogitationem ad omnes virtutes sine intermissione se declinet, gerens similitudinem secundæ bonitatis diuinæ naturæ semper effluentis cum donis suis ad omnes creaturas.] atque tum demum ad practicum ordinem, & continuū exercitium actus iucunda varietate [ordinatur g charitas, cum mens humana, supra singula quæque requiescere nouit; iuxta sapientiam veritatis, & illuminatæ rationis ex omnibus melitam dulcedinem diuinæ maiestatis, bonitatis, largitatis, charitatis extrahens; cum qua iugiter reuolet in appropriatum alueolum, id est, in ipsam amatum, vnde omnia proflexerunt. Ad hoc enim duntaxat celebratur hæc vicissitudo euolutionis, vt vberiori semper fecunditate reuolet in dilectum.] vtque nec citra, nec vltra petat & tum [h summum bonum accommodatis vnicuique eorum quæ sunt illustrationibus pro sua benignitate colloquet, atque ad sui cognitionem, communionemq;

G g g 2 ac

^a S Thom. Cont. Gent. l. 3, c. 24. ^b Vt sup dec. 1. A. 2. ^c S. Dion. de diu nom. c. 5. ^d Taul. pag 670. in Instit. D. Eckar. ^e Idem serm. 1. in Vigil. Phsch. ^f Harph. l. 3. p. 4. c. 30. ^g Ex lib 3. p. 3. cap. 17. ^h S. Dion. de diu. nom. c. 1.

ac similitudinem quæ esse potest, Sanctas mentes excitat, eas quæ cum ipso, quantum licet, sancteque coherent, neque ad superiora quam diuinum lumen convenienter datum ferat, cum non possint, insolenter contendunt: neque ad inferiora malis succumbentes iactantur, sed constanter, & sine vlla inflexione in radium sibi lucentem aciem mentis intendunt, moderatoque illustrationum quæ lucent, amore, cum sacra religione modiceque ac piè sursum volant.]

Tandem [a sapientiæ donum triplicem continet actum, Primus est diuinorum clara cognitio, Secundus iudicialis de omnibus discretio, Tertius dulcis affectio, seu saporosa degustatio.] in primo autem actu tum verlatur mysticus, quando purè, & supra affirmationem, aut negationem in Deo viuit; in secundo verò, quando, non nihil ad reflexas noticias dimittitur; in tertio autem quando in inferioribus, & minimis quibusuis diuino quodam gustu ei sunt omnia bona valdè & sic [cui ea quæ sunt b naturæ suæ propria, seruâtur inuiolata; ei etiam diuinæ omnis harmoniæ, sacrique decoris sunt plena.] & tanquam in statu innocentiz, in quo nulla mala, sed omnia bona erant, Dei bonitatem suscipiet, nec timorosa abstractione opus habebit; sed de bono in melius, de meliori in optimum semper sua fruitione penetrabit. quod qui nondum præstare potest, is

nequaquam momentaneæ dispositus, & capax est, vt eius velle c & posse vnum valeant; omniq; instanti pro hic & Nunc Deo reali fruitione vñiri dignus sit. sicut enim [firmamentum d & sub eo posita sidera errantia, maximè sol, rebus terrenis omnibus lucem adferunt; & quemadmodum ex calore, quem firmamentum & planetæ interioribus rebus creatis ministrant, & communicant, cuncta viuunt, & increscunt.] sic etiam [optimus e modus hic est, vt nullam penitus electionem siue opinionem habeamus; adeò vt si in presentiarum vel excellentissimi simus, ilicò vel minimi esse possimus, eoque nos tanta cum simplicitate accommodare atque conuertere, ac si melius aliquid nunquam vel agnouissemus, vel habuissemus: & è conuerso, vt ab infimis ad suprema parati simus.] & tunc perfectè quidem, beatæ mentes cum diuina voluntate concordēs, mensura dari muneris contentæ viuunt, summaque repetunt, vndè & consequenter dicitur,

Quod mysticus perfectus fruitionem facillimè reassumat per nouam formationem verbi mystici, cuiuscunque speciei.

ARTICVLVS VIGESIMVS SECUNDVS.

A Pud illos ergò, quibus sūt omnia bona valdè, & qui pro cōsuetudine exercitatos habēt sensus: licet non tan-

a Dion Carth. tract. 2. de don. spir. S. cap. 9. b S. Dion. de diu. nom. cap. 2. c Vt inf. sic. 7. a. 3. d Rusbroch. lib. de regn. Deum amant. c. 26. e Taul. Instir. c. 34. f Hebr. 5.

tantum [vniformitas *a* diuinæ contemplationis non diu possit durare in suo summo;] sed neque [alia *b* amoris motio, seu eius actualis amatio; quin in nobis quandoque quiescat, & finiatur:] attamen cum [homines *c* perfecti & absoluti ab omnibus, ab inuersione nunquam recedant, nisi quantum vel humana fragilitas, vel mutabilitas temporis exigere videtur, ob quam ista momentanea coruscatio breuissimo quodam spatio interim interrumpitur.] hinc [d perfecti amici Dei semper in quodam præsentis Nunc consistunt, & neque præteritis, neque futuris inordinata cum sollicitudine intendunt, & occupantur: Deum verò ita in minimis, sicut in maximis obseruant;] ita ut [e præclaræ contemplationes ex omnibus intelligi, spectarique possint.] [amor enim qui est in appetitu intellectiuo, importat quandam vnionem secundum affectum amantis ad amatum, in quantum scilicet amans æstimat amatum quodammodo vt vnum sibi, vel ad se pertinens, & sic mouetur in ipsum.] & sic facillimè arcani amoris aliqua operatio, cuiuscunque tandem situs, regionis, vbi, modi, speciei, aut conditionis fuerit, resumì potest. [huius enim amoris affectio tantæ g mobilitatis est, quod sicut in aspirationibus, & respiratione anhelitus, sine omni deliberatione procedit emissio, vel immissio:

sic sine omni deliberatione affectus ingnitus, qui est super omnem intellectum, in illum tendit, cui soli perfectiùs vniri desiderat, & actionem suam ab omni intelligentia totaliter separatam habet: tanta latitudine & promptitudine à parte superiori coadiutus, vt mira velocitate motuum citiùs quam cogitari valeat, instar aspirantis, vel respirantis consurgat.]

Qui ergò [sua *h* rectè oculis ab omni perturbatione liberis consideraue- rit: is obscuras quidem ignorationis tenebras fugiet, Dei tamen perfectissimæ coniunctionis radios ipse, non per se desiderabit; sed sensim ac pedetentim, à primis suis ad ea quæ etiam peiora sunt, progredietur, & per illa ad prima omnium, tumque numeris omnibus absolutus, ad summa Diuinitatis ordinatè sanctèque perueniet.] [Deus enim *i* mentes, in quibus fuerit, expiat primum, deindè illustrat; illustratasque perficit, ad diuinam similitudinem, & imitationem.] atque ita cum per bonos vniuersi gradus, gradatim in meliùs aliquid, potentiùs, simulque simpliciùs ascendamus, paulatimque multitudinem congregemus in vnum; necesse est ad vnum denique peruenire, simplicissimum, optimum, potentissimum, idque illæsum, atque prorsus in- perturbatum. [Diuinæ enim *k* mentes in simplici natura pacis, cum suis notionibus, & perceptionibus coniungun- tur

Ggg 3 tur

a S. Thom. 2. 2. q. 180. a. 8. ad 2. b S. Bonau. 4. itin. iter. d. 5. a. 3. c Taul. instit. c. 28. d Ibid. c. 37. e S. Dion. de Cæl. Hier. c. 2. f S. Thomas 2. 2. q. 27. a. 2. c. g Harph. l. 3. p. 1. c. 8. h S. Dion. de Eccl. Hier. c. 3. i Ibid. k De Diu. nom. c. 11.

tur etiam cum ijs quæ intelliguntur, rursusque ascendunt ad incognitam eorum, quæ mente superiora sunt, coniunctionem. hac animi suas omnium generum rationes coniungentes, & ad vnâ mentis puritatem colligentes, progrediuntur congruenter, sibi via & ordine per materiæ experientiam, indiuiduamque intelligentiam ad intelligentiam superiorem coniunctionem.] [Cum autem per eiusmodi frequens exercitium in amore vnitio mens confirmata fuerit, ac per ingenitatas flammigeras amoris affectiones, vel aspirationes supra seipsam cetera dilecti sui subleuata; citius quam cogitari posset, sine omni cogitatione præuisa, vel concomitante, quotiescunque placuerit in die, vel in nocte; centies, vel millesies in dilectum afficietur, ad illum totum possidendum, innumerabilibus desiderijs aspirando, in quantum admittit valetudo corporalis.] que vt non tantum indiscretè non ledatur; sed vt conformiter ad silentes operationes substantiæ separatæ procedatur; [oportet omnem intelligentiam, & h considerationem deficere; & tum oculus simplex amatiuam virtutem sim-

pliciter post tractum Dei deducit; ad eò vt mens hominis de cetero sui ipsius potens non sit. Et istud toties contingit, quoties sol iustitiæ oculum nostrum simplicem, post se trahit in suam immensam claritatem, vbi Deum & omnia sine discretionem, & considerationem simplici intuitu in diuina claritate contemplamur.]

Et certè huius vicissitudinis & paulatim perficientis. [omatationis ignorantia semper causa est ei qui ignarus est, sui diuisionis, ac distractionis.] seu [malum, & imbecillitas, propria accommodataque bona adipiscendi, & ab eis prolapsio.] ea propter sedulo ac diligenti cura in praxi diuersarum specierum conditio, & proprietates obseruanda est, vt talem ordinatè attingat, quæ in præsentem Nunc non taliter qualiter; sed vitale beneque affici, contineat, fruitionemque, seu amantis in amato quietationem causet, foueat, renouetque perfectius continuò. & hisce abundanter quidem de operationibus particularibus dictis, consequenter ad statum mysticorum ordinatam prosecutionem, redeundum erit.

a. Harph. l. 3. p. 1. c. 8. b. Idem. c. 6. Dion. de diu. nom. c. 7. d. Ibid. c. 4.

SEXTVS